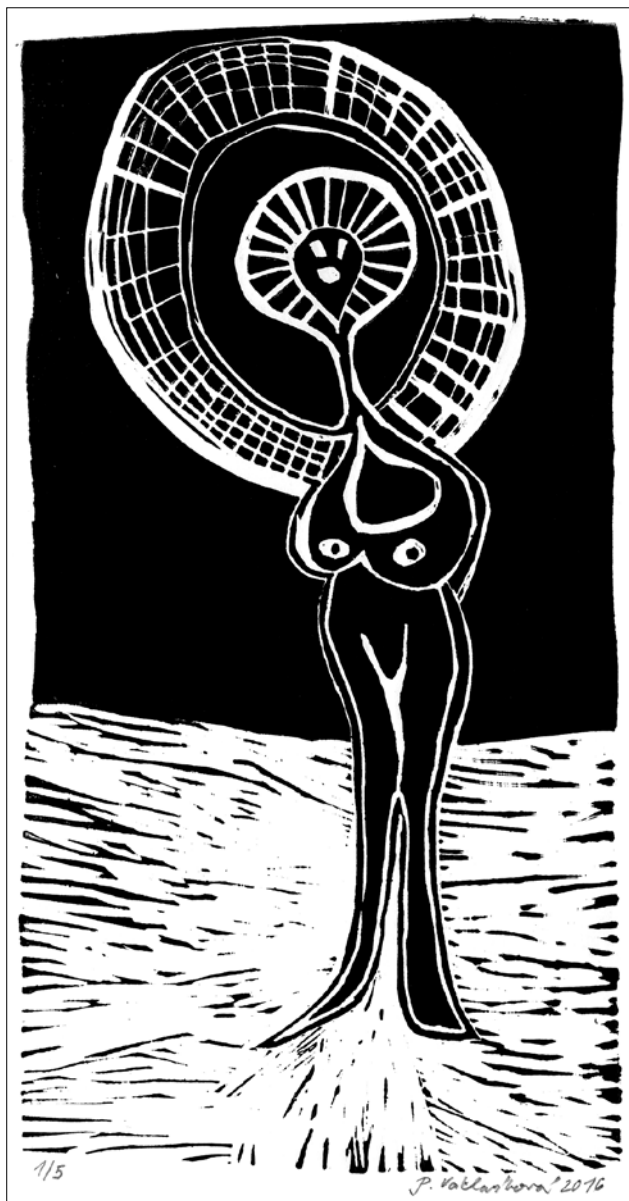

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 47 ♦ ročník XII ♦ 2016

Ilustrace Pavlína Pavlíkové s názvem NOC

KULATÁ VÝROČÍ ČLENŮ

Kytička pro Jana Dvořáka

Vážení a milí přátelé a kamarádi,

jak jistě všichni víte, náš duchovní guru a čestný předseda Střediska východočeských spisovatelů doc. PhDr. Jan Dvořák se letos dožívá významného jubilea. Přemýšlela jsem proto, jaký mu za nás všechny dát dárek. Je to úkol nelehký, neboť v pokročilejším věku se již životní hodnoty trochu převracejí a materiální dary se jaksi „nenosí“... Spíší si všichni začínáme vážít hodnot etických, mezi kterými jistě na nejpřednějších pozicích stojí láska, přátelství a vděčnost. Došla jsem tedy k závěru, že by mohlo být na místě, kdyby se pokusila pro našeho Jana kytičku z takových vzácných květů uvázat. Oslovila jsem tedy řadu těch, jejichž kontakty se mi podařilo po mnohdy detektivním pátrání sehnat a o nichž vím, že by možná rádi udělali Honzovi radost. Jsou to většinou lidé, které Jan Dvořák postrčil do literárního života a i později jim často v jejich dalším růstu velmi obětavě pomáhal. Poprosila jsem je o krátké vzpomnutí na své setkání s tímto výjimečným a nezištně přátelským člověkem, protože takových v našem životě ubývá...

Setkání s Janem Dvořákem, který v příštích pár letech měl být mým přímým nadřízeným v nakladatelství Kruh, bylo rozporuplné. Na jedné straně člověk s jestřábím zrakem, rentgenující dotyčného snad i zevnitř, a na straně druhé hned v příštím okamžiku vlídná tvář s vepsanou moudrostí. Už při tomto prvním kontaktu nebylo možné ho nemít ráda, stejně jako přátele našich přátel. Časem přibýly do skládky osobnosti další atributy: prudká inteligence, kritický úsudek, rovná páteř, ale hlavně schopnost pozvednout druhé k vyšší metě v osobnostním nebo tvůrčím slova smyslu.

Dnes mohu bez nadsázky říci, že jsem vděčná životu, že zinscenoval pro nás dějství „face to face“. Totiž setkání s panem docentem, stejně jako každý jeho rádek adresovaný mé osobě, je pro mě malým svátkem.

Mgr. Jana Bednářová, Ph.D.

Milý Jene (D), rád bych se rozepsal o Tvém impozantním díle prozaickém, ale to je na knihu. Vděčně myslím na Tebe co vstřícného redaktora řady mých edic (Johna, Vrchlického). Jak jedinečný jsi Redaktor, poznal jsem, když jsi mi svěřil zlektorování rukopisu prvotiny jednoho z velkých objevů Kruhu. Proč mně, když jsem nelektoroval prózu?

„I mně se román moc líbil, a každému, kdo ho tu četl, jenže my tu překrásnou autorku známe, a chtěl jsem mít jistotu, že dílo nebereme jen z obdivu k ní; a ty jsi jediný, kdo ji nikdy neviděl a můžeš posoudit román nezaujatě.“ Tím jsi mě navždy dostal.

PhDr. Milan Blahynka, CSc.

Bylo krátce po začátku semestru... „Kdo je autorem této práce?“ zeptal se pan docent, jehož knihy jsem „hltala“, a já se opatrně zvedla. „Slečno, vy něco píšete, to já už poznám. Tak to vyndejte ze šuplíku a přineste, ale pamatujte, že jsem kritik nesmlouvavý!“ A já jsem dodnes vděčná, že jsem v něm našla nejen nesmlouvavého kritika, ale i svůj literární vzor, skvělého učitele, díky němuž vyšla má prvotina, a vzácného přítele, jehož si nesmírně vážím.

Mgr. Eva Černošová

O své úctě k Janu Dvořákovi, jenž mě uvedl do literatury, jsem se vyjádřil mnohokrát. Když Marcella Marboe navrhla, že bychom jeho osmdesátku mohli pojmout netradičně (nazvala to uvázáním kytičky), vybavil jsem si zážitek z hodně minulých let. Přihodil se v souvislosti s vyhlásováním výsledků literární soutěže P. Jilemnického v Letohradu. Nervozita z toho, jak dopadnu, byla obrovská. Dal jsem si pár skleniček. Napsat: byl jsem mladý – lhal bych. Začal jsem psát po třicítce. Jan mě nepustil na jeviště a já tolik chtěl... Za čas jsme se setkali na nějaké akci v Praze. Řekl mi, že chlap, který už má tolik za sebou, by se měl dokázat ukočírovat a připojil pohlavek. Styděl jsem se ještě dlouho, i když mi prohrěšek už nikdy nepřipomněl.

Milan Dušek

80. léta jsou na svém počátku. Z rodného orlického kopce se splavuji dolů, k pětiletému pedagogickému studiu v hradecké labsko-orlické kotlině. Milý, nejmilejší z průvodců mi tu je Jan Dvořák (důvěryhodný nositel stejných iniciál). Na Hledání v panelovém městě, na nový intelektuální svět (v dětství Odvrácenou stranu obrazu) svítí svým osobitým světlem. „Vy stále ještě píšete?“ opakovaně mne v nakladatelství vítá lišáckým úsměvem. Rád s ním rozjímám nad smyslem tvorby i bytí (zvláště v těžších životních chvílích, kdy hlavy jiných žádají náš Skalp). Jan Dvořák mne zve do literatury. Otvírá film. Z hradecké strany život. Zde konečně mi dáno moře...

Mgr. Jaroslav Dvorský

Pocítoval jsem vždycky určité rozechvění, když jsem stoupal vzhůru ulicí V Kopecku na Velké náměstí v Hradci Králové, když jsem si zprava změřil pohledem důstojnou katedrálu s duchem ve jméně rozkročenou tu už sedm století, když

jsem v sousedství hradeckého divadla vyhledal tajuplnou Dlouhou ulici končící až na náměstí Malém, a což teprve když jsem vstoupil do domu nakladatelství Kruh, kolem nějž se vytvořil skutečný kruh přátel usilovně se zabývajících něčím tak efemérním, jako je literární psaní, to už mé vzrušení dostoupilo vrcholu, vždyť tady se odehrával ten rituální tanec kolem tajemných znaků vytvářejících z prostých bezpříznakových slov vyšší významy, sprádačích z pouličních vět spletité předivo příběhů, které z nás tehdy ve věku něco přes dvacet ještě vycházely jaksi samy od sebe, a ačkoliv jsem tehdy žil ve městě Karla Poláčka a vdechoval stejnou inspiraci, když jsem chodíval jako kdysi on Židovskou ulicí od jeho rodného domu kolem synagogy k někdejšímu krámu Poláčkových na rohu náměstí, teprve tady v Hradci, v prvním patře osídleném nakladatelskými čaroději, jsem se cítil jako v pekelné dílně nalézající mezi řádky pravý smysl bytí. Kruh východočeských literátů vytesal moudrý guru Jan Dvořák, náš vědoucí rádce i laskavý kritik, sám tvůrce dobře obeznámený s literárními figly různého druhu. Honza moc dobře znal naše slabá místa a v marasmu oné doby obávající se zejména experimentů vyhledával základní kameny literárního stylu každého z nás, oceňoval je a posiloval a dodával nám odvalu k dalšímu kroku kupředu, abychom se z literárních učňů stávali tovaryši a pak mířili ještě výš. Celkem čtyřikrát jsem našel své jméno na knížce vzešlé z Kruhu, a musím se tudíž Honzovi čtyřikrát poklonit do čtyř světových stran a poděkovat za duchovní rostlinu, kterou on v nás zaléval a která roste dodnes.

PhDr. MgA. Lubor Falteisek

Jana Dvořáka jsem nikdy nepřestal považovat za osobnost silnou svou moudrostí i charakterem, se smyslem pro pomoc a radu druhým. Navzdory době se vždy choval čestně, s velikou dávkou lidství. Za jeho životní příklad zůstávám stále jeho dlužníkem.

Jiří Faltus

Obdivuji Tě, milý Honzo, za mnoho věcí – o všech již tady v této kytičce píše Tví žáci a přátelé, nebudu je všechny opakovat – zejména rád vždy čtu tvé filozofující texty, obsahující nejen kultivovanou výpověď o stavech lidské mysli a nejednoduchých mezilidských vztazích, ale které navíc otvírají vnímavému čtenáři možnost nahlédnout i do podpovrchových rovin Tvého sdělení. A také jsem Ti vděčný – hlavně za dvě věci: jednak za to, že jsi mi pomohl dovychovat Marcellu, která se ve svých mladých autorských letech se mnou dokázala u krbu hodiny do krve hádat o mé připomínky k jejím prózám – docent H. totiž nikdy neměl pravdu, pokud to nepotvrdil také docent D. Druhý vděk máš, Honzo, u mne za své příspěvky do některých z už osmi literárních sborníků východo-

českých autorů, které sestavuji a za jejich citlivou a moudrou reflexi – ať veřejnou či soukromou. S díky a úctou

Doc. PhDr. Jiří Hrabinec, CSc.

Vedle všeho, cos v životě napsal a naučil své studenty, jsi také myslím skoro všem z nynější východočeské spisovatelské party (a mnoha dalším) pomohl vydat první (i další knížky), navíc v podobě co nejgramotnější. Mně rovněž, a moc Ti za to děkuji. Ale kdybych své veršiky byla nikdy nepublikovala (což by bez Tvé iniciativy bylo dost pravděpodobné), nestalo by se velké neštěstí ani pro mne, ani pro literaturu. Číms mi ale zásadně a moc šťastně nasměroval život, byla nabídka práce v redakci. K té bych se jinak nedostala, vždyť jsem ani netušila, že se něčím tak báječným jako je příprava knížek lze žít. A kromě delší odbočky do školství (ne úplně dobrovolné a nijak zvlášť úspěšné) jsem u knížek celý život, i teď. Nic lepšího mě potkat nemohlo! Kupodivu jsi mi tehdy coby nedostudovanému kandrdasovi věřil, že se redigovat naučím a budu Ti něco platná, a taky jsi mi v těch blbých časech dal důvěru jako člověku. Ty sám víš nejlíp, co jsme za ta dlouhá léta v Kruhu zažili; stálo to za to! Buď hodně zdrav, a ať Ti všechno, co Ti život naplňuje, přináší co nejvíc radostí.

Lenka Chytilová

Na Jana Dvořáka vzpomínám v dobrém, s vděkem a s respektem. Bylo to v době jeho působení v nakladatelství Kruh, za časů mládí řady z nás – literárních adeptů, kdy se bez ohledu na dobové peripetie a na pozdější profesní orientaci či obživu zakládaly vztahy, hodnoty, tvořivost a vůle. Nahlédnu-li do naší 30–40 let dávné korespondence, čtu typicky: „...díky za poslané texty. Přečetl jsem je, snad pozorně, a snažil se o nich přemýšlet v intencích ... perspektivy knížky...“ Následovala – nikoli zdrcující, ale naprosto výstižná – kritika, z níž vyplýval jasný, olbřímí úkol. Žádná věta v „posudku“ nebyla černobílá, ale dokázala dík široké vyjadřovací škále a empatii kritika vychytat plusy a minusy. A závěr? „...Chce to prostě dále pracovat – obohacovat autorský rejstřík. Umíte vyvolat náladu, vyprovokovat úvahu, obzvlášť dobré jsou různé ekologické postřehy, vhodně prolínané do širších meditací, nicméně malá strukturální variovanost tomu ubírá na účinku. Nebojte se posílit přítomná epičtější jádra, nesetrvávejte pouze u lineárních nápadů... Už to kypí, vře. Prorazte krunýř...“ Z Kruhu před jeho zánikem mi stačily vyjít tři knížky, poezie i próza...

Prof. RNDr. Pavel Kovář, CSc.

Osmdesátka Jana Dvořáka! Už? Snad poprvé jsme se potkali v nakladatelském domě v HK, bude to téměř padesát let. Seděl jsi u stolu za skleněnými dveřmi redakce a zval mě dál. S přibývajícími lety o tom domě v Dlouhé 108 čím dál více

přemýšlím. Lidé a domy. Domy a rukopisy. Tady totiž dozrávaly a Tys jim pomáhal na svět. Párkrát jsi mě zavedl nahoru. Od přízemí, přes první až po druhé patro tím prostorem prostupovaly knihy. Nahoře jsi se svou rodinou bydlel. Tam jsi měl pracovnu a zásobárnu vědění. Neskrblil jsi a rozdával ji autorům, kteří dychtili vědět a umět to, co Ty. Byl a jsi jedním z nás. A za to, Jene, díky. Některé věci se koupit nedají, ty se jen předávají. Z lásky, z přátelství.

PhDr. Lubomír Macháček

Vzpomínám na své první setkání s Dr. Janem Dvořákem, pro nás všechny Honzou. To setkání bylo nádherné. Již jsem byl odměňovaným autorem Čs. rozhlasu a jeho zaměstnancem. Přesto, najednou a nečekaně, v té malé šéfredaktorské kanceláři Nakladatelství Kruh, jsem se setkal s člověkem zosobňujícím velikost a hloubku literatury. A v této a díky této kanceláři jsme my všichni, alespoň na chvíli, byli náhle prozaiky a básníky... Někteří pak osudově po celý život. A to nám mnohým pomáhalo a stále pomáhá. V dobách dobrých i zlých. Protože, alespoň mě, Honza naučil, že literatura, ta skutečně dobrá, není nic jiného, než ve všech svých podobách pravdivě převyprávěný život.

Mgr. František Mareš

Styl vedení nakladatelství Kruh je pro mne příjemnou vzpomínkou, která vystupuje do popředí obzvláště dnes v době organizačního chaosu v oblasti kultury. Jistě měl v oné době řadu omezení danou tehdejší situací. Dokázal však vytvořit vyvážený kolektiv spolupracovníků i autorů. Při několika ročních setkáních pod záštitou nakladatelství jsme měli možnost vyslechnout kritické názory, sejít se s přáteli, vyměnit si zkušenosti a dojednat spolupráci na rukopisech. Tato činnost byla bezesporu dána především jeho schopností řešit nekonfliktně různé tlaky, které vždycky existovaly a existují i dnes. Kéž by přítomnost a budoucnost přivedla obdobné postavy do všech oborů, které mají co říci současným.

Petr Musílek

Jan Dvořák je dokonalý profesionál. Stál na mém literárním začátku, a kdyby mi tenkrát poradil, abych dělal něco užitečnějšího, svět by přišel o „básníky“, třináct knížek, osm filmů, jednu televizní inscenaci, několik povídek a rozhlasových dramatizací. A teď jedna zvláštní osobní vzpomínka. V zimě 1980 se uskutečnilo pracovní setkání východočeské pobočky v Tálském mlýně ve Žďáru. Byla ukrutná zima, dvoumetrové závěje, měl jsem nové auto, klouzalo to a dojel jsem se štěstím. Po večeři se šel pan redaktor nadýchat čerstvého vzduchu, a když se vrátil, povídá: „Ty máš nové auto, vidí...? Člověče, průser... někdo ti ho odřel... celou levou stranu... asi náák ženská při parkování... jdi se na to podívat.“ Vyjdu

ven, tma, ticho, nikde nikdo, auto netknuté, jen poprašek sněhu. Vracím se, on se směje a vítá mě: „Dobřej fór, ne...?“ I to je Honza Dvořák.

MUDr. Ladislav Pecháček

Vždycky jsem si vážil Tvého talentu skvělého spisovatele, redaktora, kritika, ředitele nakladatelství, pedagoga, zkrátka „kulturtrégra“, který toho tolik udělal pro kulturu, speciálně pro literaturu. A to nemluvím o Tvých lidských vlastnostech, charakteru, přátelském kultivovaném vystupování a vtipu. Ze všech příhod a situací, které jsme spolu prožili, vzpomenu na jednu. Je začátek devadesátých let, jedeme společně s delegací Obce spisovatelů na Frankfurtský knižní veletrh, spíme spolu v pokoji a já si večer stěžuji: „Víš to, že jsem pořád ještě nepřišel na vhodný název toho románu o Keramikovi, jehož rukopis jsem Ti dal přečíst?“ A Ty, aniž bys zvedl hlavu od nějaké knížky, řekl jsi klidně: „Cesta po kolenou. Keramikův život je prostě cesta po kolenou.“ A tak to zůstalo, kniha pod tímto názvem skutečně vyšla.

PhDr. Roman Ráž

Nevím, zda existuje český literární časopis, který neuveřejnil některý ze skvělých textů Jana Dvořáka. Jeho romány, povídky, eseje i filmové kritiky jsou pozoruhodné. Doc. Dvořák: vzdělanec, spisovatel, učitel a dobrý člověk výrazně ovlivnil východočeský literární život po několik desítek let. Doc. Dvořák redigoval všechny moje knížky. Nemohu zapomenout na jeho poznámku „*No a co?*“ u poloviny mých neumělých veršů, které jsem mu přinesl před třiceti lety do redakce KRUHU. Srdečné díky za kritiku a pomoc v psaní i životě.

MUDr. Jindřich Tošner

Zní to jako vzpomínka sentimentálního seniora, ale za časů nakladatelství Kruh bylo v tomto ospalém městě (a nejen v něm) nějak více kulturna. Zásahu na tom měl bezesporu i Jan Dvořák a lidé jemu podobní, kteří pro Kruh a v Kruhu obětavě pracovali. Takže za mě díky a na shledanou v jiných časech!

Jiří Šindler, malíř

Nedávno jsem byl požádán, abych napsal svoje životní krédo. Protože slušnost velí odpovědět, vyhověl jsem: *O všem je nutno pochybovat. (Nikoli o všech.)* První část vztahuji především na sebe. To v závorce má širší rozsah. Obecně platí, že jsme tolerantní a shovívaví především k vlastním mínusům, snažme se o totéž u ostatních. Puštěme z hlavy ty, kteří zasluhují zapomenutí. Mnohem víc bylo těch, jichž si vážím, které respektuji, které jsem rád potkával, na které rád myslím, kteří jsou vzory lidskými i uměleckými. Kterým děkuji za to, že jsem je mohl poznat, že

se stali mými přáteli. Kdybych je měl seřadit do šestistupů, v první řadě by stál Jan Dvořák. A na tom dost. Chlapi si přece rozumějí i bez fanfár, bez dlouhých řečí.

František Uher

Nakladatelství Kruh jsem navštívil všeho všudy snad dvakrát, třikrát. Chodil jsem tam za Lenkou Chytilovou, která měla tehdy (1981 či 82) trochu naivní představu, kterou jsem rád sdílel, že by mi v Kruhu mohla vyjít sbírka básniček. Pokud se dobře pamatuju, tento nápad vcelku sdílel i šéfredaktor Jan Dvořák. Pak to dali, jak bývalo zvykem, lektorovat jednomu věhlasnému pánovi z Prahy (jmenovat nebudu, už nežije, na stará kolena ze sebe dělal svatého muže...), nu a tento slovnitý muž se vyřádl: rozsekal moje – jistě neumělé – psaní po ideologicku, zaslechl jsem cosi o „třetím nálevu amerických beatníků“, přičemž asi víc vadilo to „americký“, než to „třetí nálev“. Nu, v Kruhu mi nevyšlo nic, ale vzpomínám naň rád, protože to přece jen byla docela prima společnost a relativně slušný podnik, kde kromě povinných Brandejsů zachraňovali před mlčením i takové poetické titány, jako byl a je Miloš Vodička.

Doc. Mgr.Petr Žantovský, Ph.D.

Tak tedy za Vás všechny, kteří jste se chtěli ozvat, za výbor, za členy Střediska Východočeských spisovatelů i za redakční radu našeho po Janově nakladatelství nazvaném bulletinu Kruh, vedenou obětavým Milanem Duškem, předávám cestou tohoto média naši kytičku lásky s přáním, abys nám všem, Jene, ve zdraví, štěstí a spokojenosti zůstal přítelem i nadále.

Mgr. Marcella Marboe

JAN DVOŘÁK

OTEVŘENÁ NÁRUČ

U sadů se dřív stavěly jakési strážní budky! A pátrači měli ostríží zrak. Milovali svěřený kus úrodné půdy a znali strom od stromu. Já si třeba pamatuji věčně nachladlého /přesto nezdolného/ ochránitele Sebastiana Tmu s přezdívkou Noc, sršatého dědka, jemuž z nosu i uší zlověstně trčely drátovité chlupy. Jaký ten měl hlas – když se rozeřval, zaplnil jím bez nadsázky celé údolí. Veškerý prostor se rozechvěl. Marné byly pokusy o průnik do jeho teritoria, tím lákavější snaha je podstupovat. A jako dávní důstojníci jsme se vytahovali zarudlými tvářemi po jeho opravdových fackách a šlinci po dopadající holi. Připadalo nám, že je ten stařec ožvlým stromem, že je se svými rodnými natrvalo propojen neodstřížitelnou pupeční šňůrou a zná jablíčka-děťátka holčičku po kloučkovi. Přáli jsme si, aby nám aspoň jedinkrát popřál rozkoš volné plochy, aby na chvílku

opustil svůj koráb a my mohli nerušeně a v klidu shromažďovat získanou kořist – podobní trpělivým sběračům. Zároveň jsme věděli, že kdyby k tomu skutečně došlo, zklamání by nám nedovolilo vztáhnout ruku na orosené a opuštěné plody. Uklidňovali jsme se však, neboť jsme si byli jisti, že něco podobného nehrozí... Noc bude na svém místě až do úplného konce. Roztáhne svou náruč nad milovaným mořem kmenů, větví a květů... Rodiče mi dlouho zatajovali finále mužovy hlídky; byl jsem jim vděčný za to, že jsem se ho nedozvěděl právě od nich, že jsem ho vytrhl z větvové řady jiných sousedských povídalek. Sebastian Tma, s přezdívkou Noc, se prý snažil tak dlouho oklamávat věk, až za to byl potrestán pádem z milovaného stromu. „Přikovany“ ke kmenům zažil strašné překvapení – pokusil se tedy alespoň spásně roztáhnout po vzoru ptáků ruce v naději, že se mu podaří vzletět. Marně! Polámaný jako jeho milované korunáče po zničující vichřici se nedokázal znovu vztyčit. Ležel, hleděl na kupy mraků a přemýšlel – nechybělo mnoho a mohl se brouzdat na jednom z těžkých obláčků. Nebylo by to lepší?! V nemocnici se ho pak pokoušeli všelijak zadržovat, zbytečná snaha, jen se přesvědčili, že dosluhoval jako svěřenec, který ho nechtěně setřásl. Oba špli do finále. A tak před poslední sklizní škemral Noc, aby ho kdokoli z ochotných za hlídačský peníz ještě jednou vyvezl do sadu a nechal ho pokojně se rozloučit se svými dřevěnými příbuznými. V evokaci závěrečného aktu se vyprávěči rozcházejí: jedni tvrdí, že navždy usnul dřív, než k němu mohlo dojít, druzí že skonal z velkého rozrušení během cesty. A já zase někdy přemýšlím, nevymaloval-li jsem si Tmu-Noc úplně po svém, existovala-li vůbec, nestvořila-li ho moje obraznost víc než reálná vzpomínka. Neboť v stromovém společenství nejraději pozoruji putující stíny. Krásné – jak kráčí od východu k západu a nenaruší směr pouti.

Taky každý pamatuje, že byl v dětství lupičem – a okusil chuti zakázaného ovoce. Ty loupeživé výpravy, zpevněné odvahou, roztřesené strachem. A sebevědomé plody, shlížející z větví – a lákající zpoceně dlaně. Nadávky hlídačů z rodu Tmy a zběsilé honičky. Trestající ruce. Ovšem i milosrdné podarování a vědoucí pokyvování. Každé dějiště je naplněné situacemi, které skládají třeba i příběhy. Třeba... Rozhodně však vyvolávají vzpomínky.

Jenomže teď – kolik roků uběhlo?! – je to jiné.

Znám jeden pozdní sad. Oddělující a vymezující /možná i svírající/ plot dávno klesl na kolena, zrezavělý otevřel lákající díry... Kudykoli lze vstoupit, máš-li chuť, prosím. Naprostá svoboda lupu. Travnaté pásy se proměnily v oceán – a vítr češe jeho vlny. Tmavnou a zase se rozsvětlují. Stromové řady poztrácely architekturu zrodu. Rostou, jak se jim zlíbí. Spíš tu panuje boj o přežití. Mezi dosud ztepilými urostlíky ochabují podlomenci, občasné drtivé bouře zadržly smyčku korunám... Zdánlivá volnost růstu. Jenomže my víme své...

Nejstrašnější chvíle však přicházejí v čase sklizně. Kde jsou hlásné trouby hlídačů – kde překážkové běhy nenechavců. Neošetřované větve /přesto/ přetěžují plody – nikdo po nich nevztáhne ruku, aby jim ulevil.

A zavane-li silnější vítr – to je praskání, kvílení, šramocení, pleskání, syčení, neboť vše kolkolem se rozmluvilo. A vystouplé kořeny překrývají spadané haldy hnijících jablek, hrušek, možná i švestek... Místo, měnící se postupně v hřbitov, ačkoli zakousneš-li se do přezrálých těl, ukojí životodárná tekutina neuhasitelnou žízeň.

Je řeč o sadu, který otvírá náruč – a přesto nebude. Do jeho minulosti se brzo zaryjí paže ničivých strojů a z otevřeného nebe zaznějí motory přelétávajících letadel. Cestující ovšem tento zánik nemohou postřehnout. Bariéra mraků milosrdně skrývá to, co se děje pod nimi, na zemi. Teprve až jednou piloti selžou, otevře se propast.

Tma-Noc se mění v den, paprsky se derou ranní mlhou a hlídač dosud čeká... V žilách mu pulzuje ovocná krev...

PROCHÁZKY PO SETMĚNÍ

Vždy miloval procházky v přesvětlených a přehřátých dnech; životodárné paprsky jako by osvobozovaly tělo od mramorového chladu jindy zatažené oblohy, barvy rozzářily věci a květy a myšlenky se staly bezbřehými. A on v takových jasných a otevřených chvílích zažíval pocit bezpečí a radoval se z okolní krásy. Dokud slunce stojí uprostřed modrého nebe, čas jako by se zastavil a zvěstoval mu, že ho ještě čekají dlouhá léta. Proto mu ani nevadil poněkud zamžený zrak, přehlížel krupěje potu, roztačené po celém těle, – i bolest hlavy. Slabou, ale trvalou...

Ted' – s přibývajícím věkem – je to pojednou jiné...

Rozžhavené a vybělené dny tráví nejraději v sedě a v milosrdném stínu – nebo chráněný chladnými stěnami. Vychází teprve tehdy, když sluneční kotouč ztrácí sílu. A překreslenými a přesycenými nebeskými pásy padá za obzor.

Fascinuje ho, jak s každým krokem mizí pevná půda pod nohama a on se dostává do království ztrácející se krajiny a přicházejících stínů.

A než může do sytosti vychutnat tento přechod z reálného světa do tušeného prostoru, udeří pojednou naplno tma a pohltí ho jako vše kolem. Má-li štěstí, přelije tmavý háv mléčný svit měsíce a skotačivé girlandy hvězd. Tehdy se přesvědčuje, jak blízko k sobě má neklid tajemství a hrůzy s odvázanou veselou hrou.

Má rád tyhle – řekněme – černé cesty, neboť vlastně patří jen jemu. V osiřelých místech se většinou nachází sám, živou bytost skoro nepotkává. Pravda, někdy se stane, co se mu přihodí vzácně – že narazí na jakéhosi souputníka. Jako – asi to bylo před měsícem – kdy míjel procházejícího jedinca a polekali se jeden druhého. Nemohli se vyhnout a museli pronést spršku obvyklých slov, čímž

notně zbanalizovali majestát noci a ocitli se v běžném dni. Pak už kráčeli společně, ačkoli oba toužili po samotě, a mlýnek úst drtil jejich každodenní životy. Jak se mají ostatní tvorové! Jsou denní a noční ptáci. Poletují motýli a můry... Záviděníhodná volba existence!

Ale kvůli tomuhle poznání nebloudí. Zvolený negativ putování má hlubší příčiny. Okno ze světla do tmy, které dobrovolně a rád otevírá, mu nelítnostně zvěstovává, že se ocitá ve věku, kdy je většina lidí, na nichž mu záleželo, právě v té věčné temnotě – a kontakt dřívějších denních procházek a vůbec setkávání již s nimi nelze navázat.

Zatímco v svobodě bezsvětli se objevují nepřetržitě. Smrt nesmrt.

Zachovávají si svou podobu, mlčení, naděje... Trvají.

Zřetelně slyší kaskády hlasů – jásavé výkřiky, bolestivé skřípání zubů, tetelivý smích, marné splývání, radostný hlahol... Slyší tyhle spousty, oceány životů, a uvědomuje si, jak je jsoucno mnohotvárné, nepojmenovatelné, hluboké – kolika variantami dějů se projevuje. Slyšíte – jak tepe ve věčně otevřené zemi.

Časem zjistil, že se neodvolatelně přibližuje k těm stínům – a denní běh styků, vztahů, pídění, lopoty ustupuje do pozadí. Tedy přesně naopak, než se to děje nám, přátel. Přestává mu záležet na svítání, podléhá soumraku.

Podobná situace nepřináší samozřejmě pouze radost, je i plná úzkosti a strachu.

Ztrácí se totiž hranice mezi životem minulým a probíhajícím. Odhodlaně a při plném vědomí vstupuje postupně do plochy, která – někdy – byla, snaží se ji rozpoznat a opět potkává lidi, co kdysi existovali.

Včera, především, loni, letos, pořád naráží na postavy s nezakalenou pamětí, které v hovorech, co slyší jen on, naznačují, že jsou.

Vyploouvají z řeky zapomnění a kupodivu ho hned poznávají.

Kontury se zvýrazní rozhovory.

Půjdu s tebou, slyší třeba zřetelně a výrazně urostlého bratrance s medovým hlasem, jako jsem šel tehdy, když jsi mě k tomu vyzval. Byl 25. červenec padesátého roku, sluncem požehnaný den. Dopotáceli jsme se ke křižovatce, rozbíhající se do pěti směrů. A ty jsi pojednou nevěděl, který je který – a tahle nejistota tě strašně rozlítostnila. Chtělo se ti brečet a zároveň sis potřeboval zachovat mužskou hrdost, jak to bývá obvyklé. Smíšené pocity vymodelovaly na tvé tváři zvláštní škleb, který nepřestávám vidět. Já nemohl pomoci, stál jsem v tom místě poprvé a jakýkoli ukazatel chyběl, přesto jsem reagoval smíchem /připouštím, že byl trochu násilný/. Nic si z toho nedělej, aspoň nezabloudíme, povídal jsem. Napětí naráz polevilo, vyšlápli jsme nazdařbůh a cestou jsme si vypravovali o tom, jak bývá těžké nalézt správné východisko s viditelným cílem. Rozhodující je ovšem – jít. Mnohokrát se mně potom ten obraz vracel, zarámovaný životními nejistotami a váháními... Uklidni se. Nezanikl, přetrvává...

Zatímco on soustředěně poslouchá dávno zapomenutou a odsunutou epizodu – a teprve nyní, s předlouhým odstupem, začíná chápat její pravý smysl. Ano – ví, že podstupuje noční honitby uniklých myšlenek, nikoli pouhé nezávazné procházky.

Rozrazil, oslovují ho nenáviděnou přezdívkou důvěrně ti, kteří nejsou ani duchy ani nočními přízraky. Dostihují a provázejí ho otisknuté osoby z krve a kostí, které vidí zřetelně právě proto, že je nevidí. Rozrazil. Už se nemůžeš vrátit. Musíš bohužel kráčet pouze dopředu.

Neboj se.

Tak se nebojí. Respektive – snaží se nebát.

A ještě něco:

Předevčirem mu při obvyklé noční procházce odmítly poslušnost nohy. Jako by místo nich měl balvany; potom bolest putovala zády a ocitla se až v hlavě. Načež ustoupila.

Vida, křížovatka, pomyslí si.

Zase ta zapomenutá a nalezená křížovatka.

...

Podívej se, jak mi papírovatí kůže.

Za chvíli na ni půjde psát.

Takový nějaký Román na kůži...

PAMĚŤ POD KŮŽÍ

Petra Chvojku (28. 5. 1937, Nasavrky) lze zařadit ke skupině básníků, jejichž první sbírky vyšly na počátku 70. let minulého století, kdy poezie začala nacházet své zázemí mezi studenty univerzit (Jiří Gruša, Jiří Pištora), ale i ekonomie (Petr Chvojka, Petr Kabeš, později Karel Sýs). Není bez zajímavosti, že z této skupiny jich řada pocházela z Pardubic, nebo z blízkého okolí. Jejich první sbírky vyšly převážně v letech 1961–1963.

Prvotinu Petra Chvojky **Dřevo roste zelené** vydává Mladá fronta v edici Mladé cesty (1963 v nákladu 800 výtisků!) V časopise Tvář (3/1964) pod značkou „jps“ její autor (J. Pištora) v recenzi uvedl: „Přes občasnou strusku programovosti a přes svaté (a při Chvojkově básnickém typu asi marné) úsilí o politickou poezii je však realizace tohoto humanismu už sympaticky osobitá... spíš citlivě a přesně rehabilituje souvislosti, než aby se bouřil nebo oslavoval, směřuje zřetelně od estrádně rozhněvaného producírování se k úsporné a hutné přesnosti, k mnohem vážnějšímu úsilí... V jeho verších neustále probíhá konfrontace člověka a jím vytvořeného světa... Věř v přirozený řád věcí, v něm angažuje člověka, a tím je v dobrém slova smyslu

mnohem méně „generačním“, než tomu bývá u jeho vrstevníků zvykem. Zkoumá především pevnost hodnot, nikoli pouze jejich novost. Zdraví je slovo, které mě nad Chvojkovou knížkou napadalo nejčastěji. Chvojka nepředstírá víc než je dáno jeho básnickou zkušeností a v tom je kus básnického charakteru. Napsal průkazně talentovanou knížku plnou dobrých důvodů k nadějím.“

Druhá sbírka s názvem „27“ (ČS,1966) se dočkala pozornosti Olega Suse v Hostu do domu (8/1966). Časopis Sešity pro mladou literaturu (12/1967) otiskuje dvě básně, ale tak se děje nadále i v dalším periodickém tisku i v rozhlase. Třetí vydanou sbírkou je **Zpěv ze studně** (Blok,1967). Charakterizuje ji úvodní, burcující báseň a báseň závěrečná, shrnující autorovo přechodné rozkročení mezi městem a venkovem. Sbírkou **Ohnivání / Oheň** (Pražská edice, ilustrace Petr Chvojka,1997) autor bilancuje (b. Od řeky táhne chlad), přestože „léta jsou tažná ptáci“ a „nahlas je slyšet vlastní srdce bít“. Dní se! **Signály** z roku 2010 (Alfa-Omega) doprovázejí autorovy ilustrace, dokreslující svět jeho inspirace, „Kdy krajem chodí dlouhá temná noc“ a „mezi stromy, tušení . . . jarního slunce“. Silná je báseň Potopené domy. **Milostná vábení** (vl. náklad, 2015, il. Ondřej Hanzlík) je vyjádřením holdu krajíně lásky v nás i kolem nás. „Přivíh se blíž ke mně“.

Nesmazatelnou literární stopu nalezneme i v autorově tvorbě pro děti (leporelo, loutková hra, spolupráce na scénářích večerníčků, mnoha kreslených seriálech a komiksových příbězích v Čtyřlístku i v knižním vydání. Z prostředí rodného kraje „s pozůstatky dávných Keltů napsal pro mládež dobrodružně laděný příběh **Přátelství přes propast věků** (Alfa-Omega,2014).

Petru Chvojkovi učaroval rodný kraj a zůstává mu věrný i přes léta působení v Praze, stal se mu stálou inspirací. Jeho tvorbu poznamenává silná obrazivost a sdělení, vycházející z konkrétních situací, ze vzácnosti lidských vztahů, tradic a krás kraje silně vnímaných i srdcem výtvarníka. Poslední básně zasahuje také stesk po plynutí času ve vazbě na okruh životních jistot. Jeho pohled básnický strážlivý, podepřený životními zkušenostmi, odpovědností a moudrostí čerpá ze zázraků všedního dne. Hutný básnický výraz je zesilován úžasem nad hodnotami života, přírodních krás domova a projevů hluboké účasti na základních věcech člověka, na oporách v naději a víře. Kéž i přes nepřízeň času a sužujících nemocí, nachází básník kolem sebe i v sobě nadále dostatek zázemí k odkrývání dalších pevných bodů a ložisek svých poselství, zamyšlení, objevů i zápasů.

Ať nadále dřevo roste zelené a milostná vábení vysílají stále svůj nepřehlédnutelný a silný signál čtenářům.

Jiří Faltus

PETR CHVOJKA

Děšť

Prší na dlažbu, na děšť,
na město. Splývá město
a voda.

Stará lucerna bobtná.
Dlažba bobtná. Město se
nadýmá, povoluje, hroutí...
Řeka odplavuje město. Zůstává
hlína,
černá, plná, vonící hlína
s kořínky města.

(ze sbírky *Zpěv ze studně*)

Čtvero ročních období

I
„Mně se tak nechce, mně se tak nechce...“,
Zpívá vychladlá krev.
Je po říji a u řeky
kamení vyráží podzimní řev.

II
Je červenec a nijako.
Srdce je kus mokré gázy
napité jódem. Pulsuje v něm
minulá bolest, co nám teď schází.

(ze sbírky *Ohnivání / Oheň*)

Potopené domovy

Tam v hloubce
leží pod hladinou
vesnice, ze kterých se kouří,
a voda jim tam teplá komíny

Hrobník
než rakev zasype
mnohokrát musí na hladinu,
k lidem,
čerstvého vzduchu se nalokat

(ze sbírky *Signály*)

Popěvek

Podívej, jak měsíc kouše mraky.
Buď už hodná. Teď mne kouslas taky

Je tu jaro, u nás kvete jíva
Slyšíš téci řeku? Spolkla měsíc. Zpívá

Vyhrnula si sukně. Skočí propustí.
Břeh ji sevře, jak já tebe. Už ji nepustí.

Řeka zprvu nechce. Vzdychá méně.
Nakonec je hodná. Přiviň se víc ke mně

(ze sbírky *Milostná vábení*)

JIRÍ UHLÍŘ

21. dubna 2017 oslaví své osmdesátiny náš člen PhDr. Jiří Uhlíř, emeritní středoškolský profesor Střední lesnické školy v Trutnově (1961–1998), regionální a literární historik, publicista, bibliograf a filmograf. Oslavence a jeho dílo jsme představili nedávno, v 44. čísle bulletinu Kruh, jako nového člena Střediska východočeských spisovatelů. U příležitosti jeho životního jubilea jsem panu Uhlíři položila několik otázek.

Pane Uhlíři, vím, že publikujete v regionálním tisku už od roku 1955 a do dnešní doby bylo otištěno více než 2600 Vašich příspěvků. Co bylo tím počátečním podnětem k Vaší publicistické tvorbě a čemu byly věnovány Vaše první články?

*Myslím si, že původní motivací mé literární a publicistické aktivity od středoškolských a vysokoškolských studií byla snaha udělat druhým lidem radost, ocenit veřejně a morálně jejich práci, snažení a zásluhy, což činím dosud. Proto jsem se zaměřoval na vytváření medailonků osobností, na recenze knížek druhých autorů nebo i na referáty o kulturním dění spoluobčanů. Tak tomu bylo již před 62 lety u mého vůbec prvního článku Kulturní okénko dne 19. května 1955, otištěného v okresních novinách Budovatel Jaroměřska, věnovaného spolurodákům Jaseňákům na Jaroměřsku. Můj první článek jaroměřského gymnazisty před maturitou byl ještě nedokonalý referátek o divadelní inscenaci Divá Bára podle Boženy Němcové. Ale jako by už předznamenal můj trvalý zájem o její posmrtný kult, uctívání, neboť od roku 1960 jsem se hluboce zajímal o téma inspirace, podnětů spisovatelky Boženy Němcové pro umění. Od roku 1960 jsem zpracoval dosud nevydanou bibliografii ohlasů a recepcí **Božena Němcová inspirací pro umění, jejíž první verze z roku 1970 byla oceněna 2. cenou v literární soutěži Šrámkova Sobotka v červnu 1970. Tyto unikátní bibliografie, dosud nevydaná inedita, jsou průkopnickými cennými soupisy poezie, prózy, dramatu, dramatizací, hudebních skladeb, plastik, portrétů apod. se vztahem k osobnosti, životu a dílu Boženy Němcové. Z tohoto projektu se podařilo knižně vydat mé dva tituly, a to Božena Němcová ve filmu a televizi (1968, 168 stran, 14 obr., oceněna diplomem na mezinárodní výstavě ve Venezii-Benátkách v Itálii v roce 1969, kde reprezentovala Československo) a brožura Božena Němcová v plastice. Také jsem se podílel na knize Jiřiny Vackové Božena Němcová v hudbě. Zkrátka spisovatelka Božena Němcová mne provází po celý život. Dále mne formoval už profesionální zájem odborný a vědecký o dialektologii regionu coby vysokoškoláka bohemistiky na Vysoké škole pedagogické v Praze (1955–1959). Opublikoval jsem tehdy původní nářeční soupisy lidových***

jmen rostlin, živočichů i jídel v tehdy jediném krajském vlastivědném sborníku Hradecký kraj v roce 1958 a 1959. Tyto tři původní soupisy se týkaly mé rodné obce Jasenná na Jaroměřsku, které jsem později věnoval asi šest samostatných knížek a knih. Z té doby se datuje moje úzká spolupráce s dialektologickým oddělením Ústavu pro jazyk český Československé akademie věd v Praze (ÚJČ ČSAV), kam jsem deponoval i svou diplomovou práci „Lidová jména a názvy rostlin ze severovýchodní části Hradeckého kraje“ (Příspěvek k botanické dialektologii, Jasenná-Praha 1959, strojopis A4, 133 stran), jejímž konzultantem byl Prof. PhDr. František Cuřín, DrSc., který referoval o těchto mých publikovaných pracích ve významném bohemistickém časopise Naše řeč, ročník 43, 1960, strana 118–119. Můj rádius publikací, dosah působnosti, a publikování zdaleka není jen regionální, ale má působnost celostátní. Má přínos pro českou a československou vědu a kulturu, zajisté jako i u některých kolegyn a kolegů v našem Středisku východočeských spisovatelů. Mohu konstatovat, že jsem se během 62 let literárně publicistické aktivity postupně profiloval jako autor literatury faktu, nonfiktivní, odborné i ryze vědecké. Napsal jsem stovky článků, historické studie i seriály na pokračování. Jsem autorem několika vlastivěd obcí, mnoha recenzí, bibliografií i filmografií, ale i mnoha drobných i rozsáhlejších medailonků o osobnostech Jaroměřska, Trutnovska a českého lesnictví, o čemž zájemce a veřejnost může přesvědčit studium mé objemné Bibliografie Jiřího Uhlíře 1954–2017 (knihy mající přes 300 stran). Vždyť od středoškolských a vysokoškolských studií, od 19. května 1955 do 1. února 2017 jsem za 62 let otiskl ve vícero jak 140 rozmanitých titulech regionálních i celostátních periodik, novin i odborných časopisů, almanachů, sborníků i knih celkem 2608 prací, z toho 20 samostatných knížek. Některé měly ohlas i v zahraničí (Itálie, Švédsko).

Po celou dobu své pracovní činnosti jste působil jako středoškolský profesor českého jazyka a historie na Střední škole v Trutnově (1961–1998) Dobře vím, co pedagogická práce obnáší. Neuvažoval jste někdy o možnosti věnovat se výhradně literární historii a bibliografii? A jak vaše literární činnost ovlivnila výuku a studenty?

Konstatuji, že jsem se jako čtyřiaadvacetiletý pokoušel uplatnit v literární vědě a historii a získat pozici literárního historika v Muzeu Boženy Němcové v České Skalici. Avšak z kádrových důvodů (moje náboženské přesvědčení praktikujícího římského katolíka bylo překážkou) mou žádost na ONV v Náchodě kategoricky zamítli. Tehdy z mé „první učitelské štace „ ze ZDŠ Pilníkov (únor 1960 až srpen 1961) na Trutnovsku si mě však vyžádal ředitel lesnických škol (SLTŠ a LMS) Trutnov na místo češtináře, kde jsem mohl pokračovat v budování českého pohraničí plných 37 let a humanisticky vzdělávat budoucí lesníky v denním i dálkovém studiu. Hned od svého nástupu 1. září 1961 jsem motivoval své studenty ke kreativité, k tvorbě

samostatných písemných i obrazových dějepisných prací, daleko dříve než byla zavedena středoškolská odborná činnost (SOČ) koncem 70. let. Jako jediný středoškolský češtinář České republiky jsem spolupracoval se studenty na soupisech lidových jmen a názvů rostlin a živočichů, nářečí, slangů, a především na soupisech pomístních jmen (PJ) na katastrech obcí a poleší ČR v letech 1971–1988. Naši studenti pocházeli z poloviny Čech, ale i Moravy, neboť naše škola měla celorepublikovou působnost. **Spolupracovali jsme s naší vrcholnou vědeckou institucí, s Ústavem pro jazyk český ČSAV (ÚJČ ČSAV) v Praze při řešení státního výzkumného úkolu.** Moji studenti – budoucí lesníci – pod mým vedením v letech 1971–1988 podle jednotné vědecké metodiky zpracovali a odevzdali do archivu tohoto ÚJČ ČSAV v Praze celkem 311 prací. **Jako češtinář jsem byl průkopníkem informatické výchovy na středních školách v ČSR i na naší lesnické škole v letech 1971–1998.** Jako bibliograf a filmograf jsem záhy docenil význam informatické gramotnosti a důležitosti informatické výchovy. K této tematice jsem hodně publikoval v odborných časopisech i ve sbornících a přednášel v Praze, Hradci Králové, Trutnově atd. Již v březnu 1979 jsem vydal učební pomůcku *Základy informatiky pro středoškoláky* a pro čtyři středoškolské učebnice českého jazyka vydané SPN v Praze v letech 1980–1992 jsem napsal průkopnické kapitoly informatické výchovy. Novátorsky, průkopnický jsem docenil moderní fenomén – **film a důležitost soupisů filmů**, dokumentárních i hraných pro regionální historii, literaturu i kulturu vůbec (průkopnické byly moje **filmografie Jaroměře-Josefova, 2 části, i filmografie Krkonoš**). Velký význam jsem přikládal i výchově filmového diváka. Sám jsem v letech 1965–1981 natočil celkem 14 amatérských dokumentárních filmů coby doklad mého nedokonalého filmařského hobby. Pro lesnictví a literární historii jsem byl snad i novátorem, když jsem odkrýval **lesnické, myslivecké a přírodní motivy v dílech vybraných českých spisovatelů**. Seriály o lesnictví v umění a literatuře jsem publikoval v celostátním odborném měsíčníku *Lesnická práce (LP)* mezi lety 1967 až 1972 a poté v letech 2008 a 2009 a ve Fettersově sborníku z roku 2013 (v LP jsem od září 1965 do února 2017 otiskl více jak 320 prací). Na škole jsem se **snažil získat studenty pro český jazyk a literaturu přitažlivou motivací. Snažil jsem se dělat lesnickou češtinu.** Zaujmout krásami etymologie, nauky o původu a vzniku slov; onomastiky, nauky o vlastních jménech; zdokonalovat lesníky v lesnické terminologii, botanické a zoologické nomenklatuře, přibližovat lesnickou beletrii atd. Podporoval jsem studentskou literární tvořivost ve školním studentském časopise *Facír* (tj. lesnický krajánek, 1965–1998). **Inicioval, redigoval a autorsky participoval na pěti almanaších trutnovských lesnických škol.** Dále jsem moje průkopnické dvoudílné a unikátní **Bibliografie lesnického školství na území Československa 1850–1968 a 1969–1992** vybavoval nejen soustavou užitečných rejstříků usnadňujících orientaci v soupisech, ale také třídníky MDT a ODT a později klíčovými slovy. A nechal přeložit jejich obsahy a souhrny (résumé) do cizích jazyků. Vyznávám se, že jsem upřímně rád, že jsem

mohl působit většinu svého produktivního života, celkem 37 let na Střední lesnické škole a LMS v Trutnově, **jejíž kolektiv v dubnu 1968 ocenil prezident ČSR Ludvík Svoboda státním vyznamenáním Za vynikající práci**, uprostřed vesměs velmi dobrých kolegů a kolegyň a kolegů a že mi moje škola i její vedení umožnili rozvíjet osobnost v pedagogické i literární činnosti. **A to po celý svůj život jsem nikdy nebyl členem žádné politické strany, na čemž si zakládám.**

Váš okruh zájmu byl tedy velice široký. Podílel jste se na tvorbě učebnic, zpracoval jste regionální historii, věnoval se bibliografii a filmografii regionu, v němž jste působil. Co Vám z těchto témat bylo nejbližší?

Máte pravdu. **Na Jaroměřsku jsem se etabloval jako regionalista, autor tří vlastivěd starobyklých obcí, které dosud historici opomenuli, a to: Starý Ples 1186–1986 (1988, 116 stran), Jasenná (1298–1305–1994, 1994, 376 stran), označená odbornou kritikou jako „vzorová vlastivěda obce“; Vlkov 1229–1999 (2000, 112 stran)) a dalších regionálních publikací. Od roku 1967 jsem věnoval pozornost zpracovávání medailonků významných osobností Jaroměřska, zpracoval jsem obsáhlý slovník 183 biograficko-bibliografických medailonků, otištěný v roce 1968 ve vlastivědném sborníku *Minulostí Jaroměře*. Na něj navázala moje rozšířená biografická encyklopedie **Osobnosti Jaroměře (nakladatelství Bor červen 2011, 232 stran, 217 medailonků osobností)**, oceněná Regionální Cenou Miroslava Ivanova „za významné dílo literatury faktu“ (KALF 2012). Dále moje kniha **Humorista Jaroslav Hašek a Jaroměřsko (Liberec, Bor listopad 2012, 112 stran)** získala Cenu Petra Jilemnického, slavnostně mně předanou při udělování mezinárodních Cen E. E. Kische. V ní mě především zajímalo zmapování a analýza pobytu světoznámého humoristy na Jaroměřsku, především v mé rodné obci Jasenná, na Náchodsku a v severovýchodních Čechách. **Osobně si myslím, že skutečně nadčasové a přínosné vedle vlastivěd obcí a literárních monografií o Boženě Němcové i o Jaroslavu Haškovi jsou asi moje vědecké bibliografie lesnického školství trutnovského, píseckého i česko-slovenského, z nichž budou moci dlouho čerpat, těžit badatelé, pedagogové i historici československého lesnického školství.****

Pane Uhlíři, jste v období bilancování dlouhého a bohatě naplněného životního úseku. Co sám pokládáte za své nejlepší dílo? A co byste ještě chtěl napsat, čeho byste ještě rád dosáhl?

Vedle výchovy svých více jak 3200 studentů a studentek na lesnických školách v Trutnově **pokládám za své asi nejdůležitější, nejpracnější a nejrozsáhlejší dílo dvoudílnou Bibliografii lesnického školství na území Československa v letech 1850–1968 a druhý díl mapoval roky 1969–1992 (celkem 870 stran, 5637 záznamů)**. Snad město Jaroměř vydá k mým 80. narozeninám již **komplexní Bibliografii Jiřího Uhlíře 1954–2017 (přes 300 stran)** a též bych rád ještě vydal

unikátní bibliografii Božena Němcová inspirací pro umění. Ubývá mi však sil. Je už na čase. Uvidíme.

Dovolte mi, abych Vám závěrem poděkovala za rozhovor a popřála Vám k Vašemu krásnému jubileu hodně zdraví a tvůrčích úspěchů za sebe i čtenáře Kruhu. Věra Kopecká.

JIRÍ UHLÍŘ

JAROSLAV ŽÁK A JAROMĚŘ

středoškolský profesor a spisovatel-humorista a satirik

* 28. listopad 1906 Praha

† 29. srpen 1960 Praha

Český spisovatel Jaroslav Žák je autor četných humoristických próz ze středoškolského života a ze života trampů. Vystudoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze latinu a francouzštinu (1925–29). Učil na středních školách v Čechách i na Slovensku. Od září 1936 do září 1946 působil jako středoškolský profesor latiny a francouzštiny na Reálném gymnáziu v Jaroměři. Některé Žákovy knížky se inspirují životem na jaroměřském gymnáziu. Mnohý literární typ profesora, studenta, jejich návyky či řeč – studentský slang – našly živý pravzor ve zdech jaroměřské alma mater. Oblíbený a studenty milovaný profesor nejprve bydlel v Jaroměři a poté v Josefově se svou manželkou Jarmilou. Zde se Žák ve volném čase věnoval zahrádkářství, filmování, automobilismu (vlastnil kabriolet Škoda-Populár), lehké atletice, tenisu a především psaní knížek a filmových scénářů. Z prastaré rivality sousedních měst – Jaroměře a Josefova – vytěžil společně s kolegou prof. Františkem Soukupem (pseudonym Sup) humoristický román *Hvězdy nad Roupkovem* (1941). Hladinu života řevnivých obyvatel městeček rozvířili filmaři, kteří tu točili film z místního prostředí. Román, zamýšlený jako karikatura maloměsta, se notnou dávkou satiry strefoval do českých filmových poměrů.

Především však Žák napsal v Jaroměři své nejlepší romány ze studentského života, a to „přírodopisnou studii *Študáci a kantoři* (časopisecky v beletristické příloze Českého slova 1936, knižně 1937), pro niž se cítil zvláště povolán, jak předeslal Úvodem slovo k učencům: „*Ani profesor ani žák nemůže napsati o škole objektivní pojednání. Naše příručka je však napsána profesorem a Žákem zároveň – odtud její věrnost a nestrannost.*“ Kniha vzbudila velký ohlas a během devíti let se dočkala 18 knižních vydání. Byla přeložena i do cizích jazyků. Byla také zdramatizována a uvedena 31.8.1938 v pražském D38 v režii E. F. Buriana pod názvem *Škola základ*

života ve výpravě jaroměřského rodáka, scénografa Miroslava Kouřila a zfilmována Martinem Fričem (premiéra filmu 11. 11. 1938). Po tomto úspěchu převedl Frič do filmové podoby další Žákův román *Cesta do hlubin študákovy duše* (knižně 1938, premiéra filmu 31. října 1939). Film je považován za nejzdařilejší studentskou veselohru, zejména pro herecký výkon Jindřicha Plachty v roli nesmělého profesora přírodopisu Matulky. Další humoristickou knihou jsou *Příběhy dědy Posledy* (1937) Vlastimilem Radou, přepracovanou a nazvanou *Pan Posleda, přítel študáků*, (1939). V této moderní pohádce vnese do školy nového ducha „školní skřítek“, ochránce mládeže, stařík s buřinkou a deštníkem. Za jaroměřského tvůrčího desetiletí vydal J. Žák ještě parodie na sport *Vydržte až do finiš!* (1939, 1946), humoristické povídky a fejetony; soubor ironických fejetonů o člověku v zajetí vášni *Oheň* (1943); úvahy *Svět se mění nenápadně* (1940). Po válce pak Žák vydal ještě několik svazků fejetonů a satirických črt: *Z palce* (1946), *Bavíme se ušlechtilé* (1946), *Mezi nebem a zemí* (1946), *Kámen mudrců* (1946). Určitá spojitost s jaroměřským gymnasiem je i v dramatickém pásmu *Čistka* (premiéra v Divadle satiry v Praze 24. 3. 1947 za režie Alfréda Radoka a scény Josefa Svobody), v němž Žák zobrazil šest různých typů profesorů z jednoho venkovského gymnázia před válkou, za okupace i po revoluci.

Literární tvorba J. Žáka za jaroměřského tvůrčího decennia, jak je patrné z tohoto neúplného přehledu, byla velmi bohatá a úspěšná. A přece Žákova literární činnost přes zřetelné úspěchy vzbuzovala u jeho nadřízených nelibost. Školní inspektor v lednu 1941 ve Kvalifikačním popisu ji zhodnotil takto: „*Literárními škváry, které vydává, podrývá ve veřejnosti, střední školy neznalé, důvěru ve školu i profesorstvo. Dopouští se tím přestupku proti §25. služ. pragmatiky (zájmy školy, výchova a vyučování)*“. Dokonce v listopadu 1938 rodiče jednoho žáka – kvintána, jenž napsal velmi sprosté verše o jedné profesorce jaroměřského gymnázia, svalovali vinu na Žákův film *Škola základ života*. Ředitel gymnázia Štrup však oceňoval jeho odborné vzdělání: „*Má velmi pěkné odborné vědomosti. V předpisech jsou jeho znalosti místy malé a také nemá o ně zájem. S žáky jedná velmi mírně, schází mu potřebná přísnost a důslednost. V služebním styku se členy sboru i se stranami jest vždy ochotný.*“

Ve školním roce 1938/1939 profesor Žák učil málo. Hned po vylepení mobilizačních vyhlášek 23. 9. 1938 narukoval jako proviantní poručík kamsi na Slovensko, odkud po ní poštou poslal žákům své páté třídy dopis. Po demobilizaci byl od 16. 12. 1938 a po úraze do 11. 5. 1939 nemocný. V roce 1944 jako třídní oktávy VIIIA dovedl žáky k maturitě.

J. Žák a Fr. J. Soukup ještě za nacistické okupace v letech 1941/1942 natočili v Jaroměři a v Babiččině údolí amatérskou filmovou grotesku *Zločin plukovníka Burtona* parodující detektivní filmy. Scénář vytvořili společně J. Žák, který nabyl řadu zkušeností při filmování vlastních scénářů, a Fr. J. Soukup. Doplnili jej řadou

drobných gagů, reminiscencí na americké filmové komiky z éry němých filmů dvacátých let. V amatérském černobílém filmu osmimilimetrového formátu hráli manželé Žákovi a Fr. Soukup dostal roli plukovníka. Natáčelo se na dvorku vilky Na Ptákách v Josefově, kde Žákovi bydleli, a u vily nad kapličkou u Svaté Anny v Jaroměři. Reminiscencí na toto filmování je námět Žákovy povídky *Rejdy pana prokuristy* v knížce *Z palce*, jak vzpomíná Fr. J. Soukup ve sborníku *Letokruhy* 1982. V květnových dnech roku 1945 byl zodpovědným redaktorem časopisu *Kladivo a mluvčím národního výboru v Josefově*. Vyšlo asi jen jedno číslo z 19. 5. 1945. Velkou pozornost v našem městě vzbudil i jeho protikolaborantský fejeton *Jak urychlit kvas doby* z prostředí Jaroměře, otištěný ve Svobodném slově 11. 7. 1945. Významněji než do politického života města zasáhl do života svých studentů a studentek, jak je patrné z četných vzpomínek absolventů jaroměřského gymnázia, otištěných ve dvou almanaších z roku 1969 a 1994. Velkou zásluhou profesora Žáka bylo, že probouzel ve studentech chuť literárně tvořit. Na jaroměřském gymnáziu v té době studenti vydávali studentské rozmnožované časopisy *Plavci Kokyty (1938–1939)*, *Lejno (1939)*, *Rozběh (1944)*, *Doběh (1944, 1945)* a tištěný sborníček septimánů *MY*.

V září 1946 se Žák odstěhoval z Jaroměře do Prahy a věnoval se vlastní beletristické tvorbě, spolupráci s novinami, filmem a rozhlasem. Za své kritické satiry na komunistické dění byl po únorovém převratu vyloučen ze Syndikátu českých spisovatelů a zakázáno mu publikování. Pracoval pak jako korektor. Zemřel náhle na srdeční infarkt ve věku nedožitých 54 let. Děj politického satirického románu *Konec starých časů (1991, 2010)* a *Na úsvitě nové doby (2010)*, týkající se událostí Února 1948, je vsazen do naší Jaroměře-Josefova, která je předobrazem románového Pepova Týnce nad Lesem.

Jaroměř byla místem, kde Jaroslav Žák působil za svého života jako středoškolský profesor nejdéle. Zde dozrál v spisovatele širokého záběru a k jaroměřskému gymnáziu se rád vracel. Naposledy v rozhlasové vzpomínce *Jaroměřská válečná generace po patnácti letech*, jedna z jeho posledních literárních prací z roku 1960, otištěná v almanachu 50 let střední školy v Jaroměři 1919–1969. Vzpomínka byla vysílána pražským rozhlasem. Autor v obraze „dvou oktáv“ ve skutečnosti zachytil životní osudy několika žáků z vyšších tříd okupačního jaroměřského gymnázia.

Za ředitele jaroměřského muzea PhDr. Pavla Metlíka byla na ochozu prvního patra Wenkeova domu (muzea) instalována pozoruhodná výstava: Jaroslav Žák – prozaik a humorista od 24. června do 24. září 1989 a uspořádána beseda ve spolupráci s Památkem národního písemnictví v Praze. V pátek 24. září 2010 uspořádalo Gymnázium a SOŠ v Jaroměři ve spolupráci s Městským muzeem v Jaroměři a Pedagogickým muzeem J. A. Komenského v Praze v aule gymnázia konferenci k 50 letům od úmrtí J. Žáka s názvem Jaroslav Žák, spisovatel, novinář, pedagog a společensky angažovaný člověk. Za velkého nasazení paní profesorky

Mgr. Evy Stejskalové z Gymnázia a SOŠ Jaroměř, která byla hlavní organizátorka, došlo k přejmenování jaroměřského ústavu na Gymnázium Jaroslava Žáka ve čtvrtek 18. června 2015 v aule gymnázia. Gymnázium převzalo u příležitosti Dne učitelů v pondělí 29. března 2016 pro spisovatele Jaroslava Žáka z rukou ministryně školství JUDr. Kateřiny Valachové nejvyšší resortní vyznamenání Medaili Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy I. stupně in memoriam jako ocenění významné pedagogické činnosti spisovatele Jaroslava Žáka.

LITERÁRNÍ ČÁST

JANA WIENEROVÁ

BŘEZEN

Ještě tu zima divně přešlapuje
na stěpinách zmrazků a po ztuhlém blátě
Podivný tanec divná brož na kabátě
Z útlounekých vloček
a k tomu píseň fujavice
se snaží setřást písně ptačí
klátí je z korun odsouzených stromů
co před jarem padnou k zemi
Jen lítost po nich zůstane tu stát
Ještě tu zima divně přešlapuje
a smutek sněží na kabát

ŽLUTÁ

Jsem na podzim strom
Jsem na podzim žena
jsem zakotvená i rozvětvená
do žluti listů i do kamení
do větru noci a jejich snění
do hukotu co ptáky žene
do šepotu zimy přiblížené
Jsem na podzim strom
Jsem na podzim žena
sukovitá a přehlížená
Dočkám se jara – nedočkám se?
Odevzdám větru vše co dá se
Odevzdám zemi vše co její
a tiše klesnu do závějí.

JARNÍ PROBUZENÍ

ALŽBĚTA HUBÁLKOVÁ

Bylo už k ránu. Noc ustupovala jitřnímu úsvitu.

Náhle od východu teple zaválo a nitrem spící matičky Země proniklo zvláštní zachvění. Bylo tak tiché a jemné, jako když přeletí lehounký vánek. A přece to stromy pocítily od kořenů až po nejmladší loňské snítky.

Staré, zkušené stromy se jen mlčky usmály a ponořily se ještě do konečného dozívajícího spánku. Avšak mladé kmínky s větvíčkami a pupeny se rozechvěly vzrušením a touhou.

„Matko, matičko, už je čas?“ ozval se sborem jejich šepot. S dychtivou nedočkavostí očekávaly jarní probuzení.

„Ne, děti moje, ještě spěte alespoň několik dní, dokud vás neprobudí slunce a skřítek – jarní poslíček.“ Starostlivým hlasem je nabádala matka Země. Pokynula větru, aby její děťátka uspal opět do krásného snu o jaru.

Skřítek – jarní poslíček také spal ve své chaloupce u staré borovice nad údolím. Již několikrát vyhlédl okénkem ven, ale stále viděl jen bílou zasněženou krajinu.

Když za několik dní znovu vykoukl z chaloupky, v údolí se tu a tam objevovaly hnědozelené skvrny, stromy a střechy chalup setřásaly bílé polštáře a cesty trochu ožily. Slunce se snažilo prolomit v potocích a řekách ledy. Už i skřivan vyletěl k modré obloze a roznášel krajinou stříbrné trylky ptací písně.

Vzápětí vyskočil za horou divoký severák a uchopil sluníčko do šedé plachty z mraků. Výskal a skučel a honil se po poli s metelící. To jarního skřítko pohněvalo. Mrzutě zase ulehl do postýlky a hlavu schoval do mechového polštáře.

Uplynulo několik dní. Silný teplý vítr rozehnal mraky. Slunce se vši silou opřelo do krajiny a poslední zbytky potrháné bílé zimní pokrývky zmizely. Studená kapička vody ze sněhu na borovém kmeni se protáhla lišejníkovou stříškou u chaloupky a spadla spícímu skřítkovi přímo na nos. Polekaně vyskočil, otřepal se – a co vidí! Pole, louky, lesy, všecičko pilo ze zlatého slunečního poháru.

Matička Země si zhluboka vydechla a protřela si po zimním spánku oči.

„Už přišlo, už je tady!“ radoval se skřítek – jarní poslíček. A tu si uvědomil, co jej všechno čeká...

Vběhl do komůrky, kde měl připravena v zásuvečkách různá semínka jarních bylinek a kytiček, v malovaných džbánkách barvy různých odstínů. Na nejvyšším regálu odpočívala kouzelná hůlka a píšťalka.

„Tohle teď budu potřebovat,“ řekl si skřítek a očka mu samou radostí blankytně zazařila. Naložil barvy, štětce i semínka do plachetky, vzal hůlku a píšťalku, nadechl se jarního vzduchu a dal se do práce.

Kam jen vkročil, rozkvétaly sasanky a petrklíče, žluté podběly, modraly se podléžky, zelenala se tráva a osení. Za jeho píšťalkou přilétali ptáci z teplých krajín, trylkovali a jásalí.

Skřítek pracoval svědomitě a neúnavně. Kouzelnou hůlkou poklepával na úly včeličkám, pohládl všechny vrby a jívy u potoka. Ze spánku probouzel i ty nejospalejší spáče. Nikdo se nemračil ani nereptal, radostně ho vítali.

„Ukaž, kde je, chci ho vidět. I já. Já taky!“ šeptaly si větve stromů a zvědavě vystrkovaly svoje pupeny.

A skřítek – jarní poslíček procházel krajinou, zaséval, maloval, roznášel vůni i krásu.

Když se slunko sklonilo k západu, byl už se vším hotov. Vlastně – skoro hotov, až na konvalinky. Ale protože mu ve džbáncích nezůstala už ani kapička jakékoliv barvy, nedalo se nic dělat, konvalinky zůstaly jednou pro vždy bílé.

VÁCLAV FRANC

VZPOMÍNKA NA BUDOUCNOST

Zas oči do šáteků
budou utírat si roby
a muže budou tížit
ne hříchy
ale kříže a hroby

A spravedlnost kamsi peláší
v zemi kde vládnou jidáši
a pravda v prachu cesty klopýtá
když zemí se ženou cizí kopyta

A Seifert bude hledět s nadějí k Řípu
zatímco já se v rodné hlíně rýpu
a Halas bude vzývat
„jen žádný strach“

Vždyť my Češi víme
jsme jen otravný prach
a v prach se obrátíme

A co po nás vlastně zbude
ty, lide český, lide,
snad nemám před očima mžitky
plné odpadkové koše
a špinavé igelitky
Ve frontě na šěstí
před chrámy konzumu
z burz nám tu věští krize
ach, lide český,
kdy přijdeš k rozumu?

ZMĚNY SKUPENSTVÍ ŽIVOTA

Na příkladech duší
žalujeme opuštěným domovům
Náklonnost
uvyknout si
pohodlnosti sídlišť

Křivdy mění
životní skupenství
Drásají
jako věnce z ostatných drátů

Kdy se naučíme odpouštět
otázkám v sobě
Polidštění odpovědí
neznamená zapomenutí křivd
za zavřenými dveřmi
našich bývalých nadějí

DOMOV

Blížíš se k domu
kterému jsi půl století
říkal rodný

Ještě sice stojí
ale ty jsi přestal věřit
že u stolu sedí rodiče
a prázdná židle
čeká právě na tebe

(Verše ze sbírky Opuštěná hnízda dětství, 2016)

MY NEMÁME DVEŘE?

JIŘINA VALACHOVIČOVÁ

Dopijíme kávu. Rituál, který s mužem dodržujeme odpoledne, když se náhodou oba nacházíme doma. V televizi běží tenis. Naše tenisová jednička nemá právě nejlepší den.

Manžel postaví prudce šálek. Naštěstí už dopil.

„Ta ženská snad nepoužívá hlavu. To je bída.“

Vezmu prázdné šálky a zadívám se na obrazovku.

„Prostě dneska nemá svůj den.“

„Řeči, řeči! Jednou jde na kurt a tak musí hrát, všechno jde stranou. To se chlapům nemůže stát.“

„Ach, vy muži! Jo, to se lehce kritizuje, když sedíš v obýváku. Jako bys zapomněl, že to ve sportu postihne někdy každého. Dodívej se a já zatím hodím do auta zimní bundy a až to skončí, zajedeme na chalupu.“

Něco zabrblá, ale už mě stejně neposlouchá. Odsesu šálky do kuchyně, pootevřu okno. Naše kočička Ťapka to hned využije. Vyskočí na skříňku pod oknem a protáhne se škvírkou okna a usadí se na parapetu. Venku je teplý dubnový den.

S věšáku vezmu bundy. Otevřu dveře do chodby. Kočička v mžiku proběhne kolem mne, seběhne pár schodů a otevřenými dveřmi vyběhne před dům kolem vcházející sousedky, která v jedné ruce drží koloběžku a druhou přidržuje dveře.

„Ježíš, to jsem se jí lekla.“

„Hezký den! Omlouvám se. Seděla na okně, ale otevřené dveře využije jako blesk.“

„To nic. Stejně jsem to nedomyslela. V sobotu s tou koloběžkou, to nebyl moc dobrý nápad. Chodníky jsou plné lidí. Člověk musí stále dávat pozor, aby někoho neporazil, to pěkně otráví a tak jsem to raději zabalila. Hodím ji do sklepa a dám se raději do uklízení“ a mizí ve sklepě.

Trochu jí závidím. Co vyvdala dceru, zůstala sama, věnuje se cykloturistice a koloběžku k tomu přidala. Dveře nechávám dokořán. Odemykám auto, ukládám bundy do kufru. Vtom se ozve rána. Chodbové dveře se zabouchly. Kam se poděla kočka? Marně se rozhlížím, zmizela beze stopy. Zamknu auto. – Sáhnu do kapsy, prošacuji druhou. Klíče! Já nemám klíč od chodby, ale ani od bytu. Tak to se mi zase něco povedlo! Jasně, sundala jsem bundu, ale klíče zůstaly na věšáku.

To je průšvih! Ten tenis ještě neskončil, ale dveře u obýváku byly otevřené. Snad mě uslyší. Zmáčknou zvonek. Chvilí vyčkávám. Nic. Znovu zmáčknou zvonek.

Bože, to není možné, že takový kravál neslyší. Zvoním a zvoním. Co když se mu něco stalo? Před měsícem mu na klinice dali toho budíka na srdce. Začínám panikařit. Seberu několik kamíneků a snažím se trefit do otevřeného okna

u kuchyně. Jsem tak rozklepaná, že kamínek ani do okna nedohodím. Sousedka na zahrádce, na druhé straně chodníku, už také zpozorněla.

„Copak? Zapomněla jste klíče?“

„Jó. Zabouchly se mi dveře. Manžel kouká na tenis. Zvoním už dobu a stále neotvírá. Mám hrozný strach, že se mu něco stalo. Dali mu budíka, protože má nějaký problém se srdcem. Jste zdravotnice a vím, že takovou drahou věc přeci nedávají jen tak?“

Sousedka proklouzne vrátky a zahledí se na otevřené okno.

„Je to nízko. Bude nejlepší, když skočíme k nám pro žebřík.“

Přistavujeme žebříček pod okno. Nohy se mi tak třesou, že se sotva trefím na jeho příčky. Kleknu na parapet, nohy přehodím na desku skříňky pod oknem a seskočím na dlažbu v kuchyni.

„Pro Boha, my nemáme dveře?“ Stojí u ledničky, ukusuje jablkový závin a na stůl pokládá prázdnou lahev od minerálky. Polknu, otočím se k oknu a vykloním se.

„Díky! Manžel je pořádku, ale mne jste zachránila od infarktu.“

Otočím se. Strach už vyprchal. Pohled na klidasa ládující se závinem, mi zvedl adrenalin a se zpožděním mi došla jeho ironická otázka: „My nemáme dveře?“

„Dveře, samozřejmě že bych nelezla oknem, ale proč jsi ksakru neotvírál? Klíče jsem nechala na věšáku. Zvonila jsem jako blázen.“

„Promiň, dveře u obýváku i u předsíně zabouchl průvan. Bylo otevřené okno v kuchyni. Myslel, jsem, že ses zapovídala pod oknem se sousedkou. Tak ...“

„Prosím tě mlč! Skoro mě ranila mrtvice. Ten budík přece nedávají pro legraci. Je to pěkně drahá záležitost. Já blbá, měla hrozný strach, že se ti něco stalo.“

„Blázinku, přemýšlej! Dali mi ho právě proto, že to má pomáhat, ale ty hned vidíš to nejhorsí. Prostě jako každá ženská. Ten tenis opravdu za moc nestál. Pojď, něco na sebe hodíme a zajedeme na tu chalupu.“ Vezme mne kolem ramen. Trochu se cukám, ale než vejdu do obýváku už se pousměju.

Opět má pravdu. Zase jedna ženská zapomněla používat hlavu.

VÁCLAV KREJČÍK

Za nahé zimy

Za nahé zimy
skrblíme dřevo do pece
hoříme v sobě

Zatím co vtiskám

Zatímco vtiskám
na papír něžné verše
něžně tiskneš mého bližního
Pro jejich příští použití
změním jim jméno

Byla jsi mou

Byla jsi mou
nepopsanou knihou
Dnes marně hledám
tvoji lepší stránku

(Ze sbírky RYSKY, 2016)

Kosi rozjímají pod švestkou

Kosi rozjímají pod švestkou
já po dvou slivovicích
učím se létat

Ten večer poslal jsem
múzy spát

ANTONÍN ŠLECHTA

Bišík

Po dlouhejch letech jsem se vrátil do skalního města Bišík.

Kolem vznešený Jezerní jsem proklouznul v pokoře.

Hradní nehnula brvou.

Zato Skrček hulákal už zdálky: „Poradil ti ten s rozkřáplou hlavou, jinak na mě nikdy nevylez!“ To vím i bez tebe, skřete.

Růže se rděla v zapadajícím slunci. Když jsem ji šáhnul do vyhřátý vlhký štěrbin, kamenně vzdechla.

Biskupská stolice se vošklíbla: „Táhli tě na laně, jak vosla na trh. Málem ses podělal strachy!“ Ještě teď se mě rozestupovaly pŭlky.

Kolem Žáby jsem prošel se sklopenejma ušima, protože z ní jsem letěl jak Ikaros – volným pádem.

„Humambo, kluku jeden, málem bych tě nepoznal a to ses nezměnil ani vo šutr.“

Janička za kopcem na mě vystrčila voblou prdel a vděčně vzpomínala, že ji jedinou jsem udělal jako první. Znova zlákat jsem se ale nedal. Mám už svý roky.

Černý jezírko bylo tak temný až duše trnula hrůzou, ale když jsem nahej vystupoval z vody do noci, všechno to černý ve mně, zůstalo v něm...

Umělec

Čmarykal jsem v hospůdce na kus papíru kostru povídky. Kdosi mi položil ruku na rameno. „Omlouvám se. Mohu přisednout? Vidím, že ruším, ale nerad oběduju sám.“

Přede mnou stál ON – Spisovatel. Rozpačitě jsem kývnul k volné židli. Přisedl. Mrknul na zápisek.

„Dopis nebo literatura?“

Hanbou jsem se propadal. Příběh jsem zmuchlal do neúhledné kuličky a koktal omluvu za něco, co jsem ještě nespáchal. Situace mi byla natolik trapná, že jsem se přes zděšení dopotácel do úplného klidu a pustil se do nejdelšího hlasového projevu svého života:

„Ne že bych někdy myslel na životní dráhu spisovatele, ale přesto se jím toužím stát. Spisovatel je umělec a jako takový má nepopíratelný nárok na výstřednost. Tak nějak potřebuji zlegalizovat svou náturu.“

Hleděl na mne nicneříkajícíma očima a nakonec promluvil k číšníkovi:

„Guláš se šesti. Dvakrát, prosím. Pro mne a tady pro pána.“

Pavouk

Dlouho po rozvodu si pořídil mazlíčka. Proti samotě.

Těšil se novým přírůstkem v domácnosti a zároveň studoval odbornou literaturu:

Sameček sklípkana láká samičku k páření rytmickým bušením předních končetin o zem.

To ho zaujalo. Přesunul se na balkon a předníma nohama vysílal signál o plechovou výplň zábradlí. Z jedenáctého patra se neslo vábení nočním krajem. Samičku nepřilákal, zato samečci v širokém okolí reagovali mnoho hlasem.

„Táhni do hajzlu, debile!“

Zacouval zpátky s uspokojením, že je ostatním samečkům pořád zdatnou konkurencí.

ALENA KORDÍKOVÁ

Legrační svatba

Chumelilo bylo zima
Svatbu měli rým a rýma
Enyky a ententyky
Zapomněli kapesníky

Oba měli plné nosy
Místo Ano řekli cosi
A protože huhňali
Tak se ani nevzali

Strašidlo

Strašidlo strašidlo
Vylezlo na bidlo
Nohama houpá
Jsem z toho hloupá
Řetězem haraší
V neděli nestraší
Nemůže dolů
Už jsme tam spolu

Nebojsa

Strašpytlíku strašpytle
Strčíme tě do pytle
Nelekej se čertů
Vždyť to myslí v žertu

Kočka

Spadla kočka se střechy
Tropila tam neplechy
Neměj o ni žádný strach
Už je zase na tlapkách
Usnula nám na plotu
Prý má devět životů

Bubák

Nic mě tolik neláká
Jako vidět bubáka
Když se večer přiblíží
Straší u nás ve spíži
A když přivřeš obě očka
Uvidíš ho buď jak buď
Je to bubák u jablíčka
Popřeje ti dobrou chuť

JOSEF LUKÁŠEK

O SILNÉ MLYNÁŘCE

Tuhle pod naši vsí stojí velký mlýn. Mlynářský rod se tu střídal po staletí. Mlýn vždycky přecházel z otce na syna, a ten samozřejmě nechával tátu s mámou, ba někdy i dědečka s babičkou, ve mlýně dožít i se vším zaopatřením. Poslední mlynář měl ale takové malé trápeníčko. Po mlýnící už řádili tři synové. Kluci jedna radost, ale panímáma pořád toužila po holčičce. Ale jak se říká, když Pánbůh dopustí, i motyka spustí. A tak se jim to napočtvrté povedlo. Holčina šla ztuhla na svět, porodní bába měla trochu starosti, ale nakonec všechno dobře dopadlo a narodila se panenka jedna radost. Mlynářka přes všechno trápení štěstím jenom zářila, když droboučké poupátko přivinula k sobě. Holčinku pak uložili do kolébky a panímáma vyčerpáním usnula. Všichni už dávno spali, když ji probudilo podivné světlo. U kolébky stály tři sudičky se svíčkami v ruce. Honem zavřela oči, jako že tvrdě spí a jen tiše poslouchala.

„Vyroste z tebe krásná a chytrá žena,“ povídá první.

Ale ta druhá byla nějaká rozmrzelá, snad ji nějak nešetrně probudili nebo nevěděla, u koho vlastně stojí, a tak povídá: „Budeš mít sílu za tři chlapy.“

Ty dvě zbývající se na ni udiveně podívaly, ale sudička jen trhla rameny, pohodila uraženě hlavou a zmizela.

„Neboj se, děvenko, přesto budeš v životě spokojená a dočkáš se svého štěstí,“ uzavřela sudbu třetí a obě zmizely.

„Holčičko moje zlatá, co tě v životě čeká? Ale co, hlavně že budeš v životě šťastná,“ povzdechla si unavená matka a znovu usnula. Nikomu o svém slyšení neřekla a jen svou dcerku pozorovala.

Anička, tak ji u křtu pojmenovali, rostla jako každé jiné dítě, ale sílu měla, to tedy jo. Za krátký čas si se staršími bratry hrála jako kluk a netrvalo dlouho, měla větší sílu než oni.

„Bože, bože, dítě, jen aby si tě někdo vzal,“ dělala se v duchu mlynářka, když viděla, jak rovná starší bratry. Aničku dokázal porazit jen hrobníkův Martin, který i když byl stejně starý, měl jediný ještě větší sílu než ona.

Léta běžela a z Aničky vyrostlá krásná a chytrá dívka. Tatíkovi přepočítávala účty líp jak zámecký úředník a při muzice nešla pomalu z kola, jak se chlapcům líbila. Ale ona stejně nejraději tančila s Martinem.

Jednou si přijel sedlák ze vsi pro mouku a bratři zrovínka nebyli doma. Mlynář šel nakládat pytle sám a nějak si křivě šlápl a zvrtila se mu noha v kotníku. Pro samou bolest se nemohl pomalu ani postavit. Sedlák, že to tedy naloží sám. Pytel sice k vozu dotáhl, ale nahoru jej nemohl dostat. Vtom vyšla z čeledníku Anička.

„I netahejte se s tím, strejčku,“ povídá Anička, „já vám to naložím.“ Vzala pytel nahoře za uzel a vysadila ho na vůz jako pírkó. Pak popadla druhý na rameno jako nějaký polštářek pod hlavu a nesla na vůz. Máma to viděla a celá poděšená na ni křičela:

„Dáš to dolů! Ještě si ti něco stane.“

„I copak by se mi mohlo stát, maminko, vždyť to nic není.“ A doházela zbytek na vůz. Pak vzala tatínka do náruče a odnesla ho do postele.

To se ví, že sedlák jen zíral, a protože byl užvaněný a všechno, co se kde dozvěděl, roznášel po vsi jak poštovní kurýr, vědělo za pár dní celé okolí, jakou má mlynářova Anička velikou sílu. Chlapci se jí začali zpočátku trochu bát, ale když zjistili, že je pořád stejně krásná a u muziky veselá, začali jí nadbíhat jako předtím.

Zrovínka tenkrát se v pekle rozhodli, že musí lidi víc děsit a proto rozeslali do světa mladé čertovské tovaryše, aby našli nová místa ke strašení. A jedna taková černota umouněná si to namířila rovnou do mlýna Aniččina tatínka.

Jednou v noci uslyšela Anička z mlýnice podivné zvuky. Vzala lucernu a šla se podívat co se děje. Před dveřmi do mlýnice popadla železný sochor, kterým odpoledne porovnávali mlýnské kameny, a otevřela. Ve světle lucerny zahlédla stín.

„Co tady děláš?“ houkla na něj.

„Já si to tady prohlížím, protože se tu chci usadit,“ ozvala se odpověď. Děvče to trochu překvapilo, ale nedala na sobě nic znát.

„Tak ty se tu chceš usadit? A kdopak ty vlastně jsi? Že o tobě nic nevím. Tatínek o nikom nemluvil.“

„Však o mně taky neví, che, che, che. Já jsem totiž ...“ a chlapík se začal pomalu otáčet, „...čert!“ vybafl na Aničku. Jestli čertisko čekalo, že se mladá mlynářka lekne, tak se tuze zmyšlil.

„Tak tedy čert? A co tady vlastně chceš dělat?“

„No co bych dělal. Budu mlít pro čerty mouku a k tomu ještě strašit. A pořádně! To já umím.“

„Hmm, tak mlít mouku a ty se vyznáš v mlynářině?“

„To se přece naučím.“

„No, tak jednoduché to zase není, ale jestli chceš, tak ti něco z řemesla můžu ukázat.“

„Ty, ty, ty bys mně vážně pomohla?“ vykulil oči překvapený čert.

„No proč by ne? Pojď, ukážu ti, jak se spouští mlýnské kolo a kameny.“

Anička zavěsila lucernu na hák a pustila vodu na mlýnské kolo. To se roztočilo a rozpohybovalo celé mlýnské soustrojí.

„Podívej se, tohle jsou mlýnské kameny, tady se ze zrna semele mouka.“

„Ukaž, no to je zajímavé, kámen a je z něj mouka ...“, přitrouble se divil čert a ohýbal se přitom k mlýnským kamenům.

Na to jako by Anička čekala. Rafla čerchmanta za krk a vši silou mu přimáčkla rohy na mlýnský kámen. Jiskry začaly svištět z rohů, jak kdyby je měl rarach z oceli, ale Anička držela.

„Já ti dám, že se tady usadíš a lidem budeš práci kazit. Já ti ty rohy ubrousím, že tě v pekle nepoznají“, přitlačovalo děvče stále víc. Čert řval, jak ho to bolelo, a sliboval, že nechá mlýn na pokoji. To už ale doběhl i mlynář se syny, které vzbudil hluk mlýna.

„Co se to tady děje? Aničko, co ty tu děláš?“ volal mlynář na dceru.

„Áááale, tenhle ten se nám tady chtěl usadit“, odpověděla dcerka a pustila čerchmanta. Ten se skulil na podlahu a skojíkal jako pes.

„Tak jsem ho trochu zaučovala do tajů mlynářského řemesla“, smála se.

„Počkej, já se ti pomstím“, ozval se z podlahy čert.

„Cóóó, ty se pomstíš?“ Anička popadla sochor a švihla s ním čertisko po zádech, jen to křuplo.

„Ještě cekni a já tě tady srovnám do kostičky! Jen se tady ještě jednou ukaž! Vyženu tě i s celou tou vaší čertovskou famílií.“ Ale to už čert na nic nečekal a byl ten tam.

Všichni obdivovali Aniččinu statečnost, ale ve vsi, kde se neudržel mládek a musel se v hospodě pochlubit, jakou mají statečnou dívčinu ve mlýně, ve vsi se začali Aničky trochu bát.

„To není samou sebou. Takovouhle hospodyně do chalupy, to je pomalu o strach“, staraly se sousedky. „Ne abys mně přivedl mlynářovic Anče jako nevěstu“, říkaly svým synům.

„Děvče, děvče,“ strachovala se maminka, „vždyť ty se ani nevdáš.“
„I nebojte se, maminko, však on se někdo najde,“ říkávala Anička...

Jak to nakonec dopadne? Vdá se? Nevdá se? Přečtete až v připravované knížce.

OLGA NOVOTNÁ

Stůl

Pamětník rozlitých polívek
přečtených novin
dětských prstů
radostí i smíchu

Čtyři nohy zabodnuty
na stejném místě
čtyři důlky v koberci

Židle každá své kotviště
a na stole
poskládané dlaně
den za dnem
jak se vršily
Kupy mých dlaní
množství dlaní tvých
a smích hlavně smích
u stolu neslyšně halasí

je nás je nějak míň

Tesař z Nazaretu

Slunce se vyhouplo
nad obzor
ne však do tvých očí
Máš v nich teslici
pily dláta
jako bys byl z Nazaretu
Jenže nejsi
ani v Něho nevěříš
Tvá modla je dřevo
Hladíš ho něžně
jako krásnou dívku
a hledáš nejlepší kusy
Věříš svým dlaním
a já věřím tobě
když přivineš mě
k podpaží vonícímu
potem a stromem
čerstvě krájeným
V duchu pak uslyším
dík za to štěstí
Tesaři z Nazaretu

LADISLAV VONDRÁK

TAJNOSPÁDY

Chodívám už jen tam
kde to znám
kde mně znají neznají
Na pavučinu zařukám
potichu a potají

Na vteřinu se mi zdálo
že jsi zpátky
Vždycky jsem totiž věřil
na pohádky

(Ze sbírky TAJNOSPÁDY PLUS)

PAVLÍNA VÁCLAVÍKOVÁ

NOC

Černé vlasy v černé noci
svítí měsíc
pročpak asi /náhle/ schoval se?
Nespala
V horké noci, viděl cosi
Pak ho prosí. Nespal se.

Ve dne křičí, hoří, praží
Vyměněn za slunce

Pak zas přichází
v noci zmožen
Vychladlý čaj, zteplalá voda
Kdo kde uložen.
Odchází,
Schází..
Tajem

Nevolám ani
ozvěnám
Stejně se už nevrací
Propadám bludným myšlenkám
co se k nim tulí tuláci

Z marného volání
mám unavený hlas
Už nedaleká cesta má
A vážně nemám čas

MARTIN VÍDENSÝ

ŘÍŠE SNŮ

Vesmírnou trhlinou
proplouvají plachetnice

Nesou nás
do magického hemžení
kde vítr si hraje
s bubínkem a flétnou
barevné tóny
do copů splétá,
rozverně tančí
a zpívá

Čas běží tam
a zase zpátky
a chvílemi
jako by
ani nebyl

PUBLICISTIKA

EPIGRAM 2016

Syndikát novinářů Vysočina si připomněl 195 let od narození uznávaného zakladatele české politické žurnalistiky, spisovatele i epigramatika Karla Havlíčka Borovského, soutěží autorů EPIGRAM 2016. Zapojilo se na 150 autorů. Práce posuzovala odborná porota. Nejlépe hodnocená díla se stala součástí vydaného sborníku. Úspěchu dosáhli i autoři Východočeského střediska spisovatelů.

Redakce blahopřeje.

Jiří Faltus

V diskrétní zóně

V ruce svírá pistoli
říká však, že s nevolí.
Nerad by šel do lochu.
Je to pravda, není lhář,
na hlavě má punčochu
(Zachovat by si chtěl tvář)

Zdenka Líbalová

Vyšší funkce

Zkazils něco, milý hochu?
Jen se nermuť! Ani trochu!
Ač to národ nerad slyšíš
Nemine tě funkce vyšší.

Úprava

Krást se nemá
upravme však dále
tohle téma
dnešním rukopisem:
Že se nevyplatí
krás jen v malém,
to, co ve velkém se ztratí
(I se soudním spisem.)

Bez domova

Ztratils domov, milý brachu?
Neunikneš spárům strachu!
Ulice – tvá obživa?
Ukopou tě za živa.

Libuše Matysíková

Pravda

Pravda je jen jedna
nechejte se vést.
Pravda je jen jedna,
jedna z možných cest.

Petr Musílek

Dilema

Stala se věc nemilá
koncepce se rozbila.
Tak co dělat, kluci?
Přijmem' rezoluci.

František Uher

Argument

Že nečteme?
Třesky plesky!
Čteme přece
esemesky!

Marta Urbanová

Máslo na temeni

Když se dereš na výsluní
Vem si raděj čepici,
aby máslo na temeni
neteklo ti po líci.

Pravidla

Slušnost a poctivost
dnes se příliš nenosí,
vždyť se stává podezřelým,
když někdo o něco poprosí.

Abstrakce

Ústa plná medu,
srdce plné jedu.
Tu abstrakci prostě
přijmout nedovedu.

Lidová z Čech

Na tom našem dvoře
cizí sedlák oře.
Hlupáci mu natotata
otvírají svoje vrata.

V politice

Kdo se stane politikem,
začne trpět závratí.
Nedívá se dolů k lidu,
k těm nahoru zrak obrátí.

HOST KRUHU 47

MARIAN JACHIMOWICZ

(1906 Schodnica–1999 Walbrzych)

Uplynulý rok vyhlásilo město Walbrzych rokem Mariana Jachimowicze s cílem připomenout dílo básníka, jehož život a tvorba byly po několik desetiletí s Walbrzychem spojené. Městská knihovna ve Walbrzychu vydala knihu A. Matuszkiewiczze, básníka a přítele Jachimowicze s názvem Bezustanny (= neustálý, stále přítomný), v níž A. Matuszkiewicz přibližuje tvorbu Jachimowicze objektivem své vlastní básnické zkušenosti i osobních setkání a rozhovorů. 10. 12. se uskutečnil autorský večer A. M. v knihovně „Pod atlantami“ ve Walbrzychu, kde byla kniha představena a následující den se konala konference věnovaná básnické tvorbě Mariana Jachimowicze.

U nás jsme Marina Jachimowicze připomněli několikrát v rámci Dnů poezie v Broumově, naposledy při letošním setkání v přednášce A. M.

Poezie Jachimowicze mě zaujala jejím filozofickým, dobu i samého tvůrce přesahujícím obsahem.

Píseň o zmrvýchvstání

Hledali Boha
Tvořili ho podobného
sobě

Utíkali od „Satana“
a satan byl v nich

Mezi Bohem a Satanem
ukřížován člověk

Umírajíce
věří

že
z mrtvých vstane

do člověčí

bezsatanské

doby

Pravda

Ze lži
nelze vybudovat pravdu

I když lež jako stín
chce slunci zabránit
pravda je právem přírody

Věci i ve tmě trvají
třeba přes dotek svíce

Ohni světů
hoří mysl

Tma
je jen přicloužené svědomí

Lež parazituje na myšlení
jako stín

Ale je jenom pravda
Jako je jenom život
a smrt není

Jako není stín
jsou jenom neosvětlené předměty

Jako není nicoty
je jenom odcházení myšlenek od věcí

Jako není prázdnoty
jsou jenom pokusy svědectví

V přírodě není lži
Toulá se stín
uprostřed jednostranně osvětlených
pojmu

Nesouhlas

Díval se na něho

Jako na klec

Řekl:
- Nechtěl bych
v té kleci být

Nevěděl
že

Ptáci zrození v kleci
utíkají se
do klece

OHLASY A RECENZE

Z NOVÝCH KNIH

Básnické řemeslo má v malíčku Miroslav Kubíček. Hloubavost, zkušenost, fortel. Cílevědomé a soustředěné hledání obrysů, tvarů i novotvarů. Kde domov můj... Velebná slova hymny se vybaví nad jeho sedmnáctou knihou **SRDEČNÍ KRAJINA** (Oftis, 2016, str. 112, il. Václav Smejkal). Sbíрку jakoby rámovala suggestivní idea: *Uchovám každou radost*. Kubíčková poezie je naveskrz pozitivní, ale pod rouškou radosti tryská i pramen přirozených prostých bolestí. (Nikoli bolístek.) Neboť život nevede jen slunnými pěšinami, k nimž se básník vrací. Citují: *Voněla zrající obilí a slunce. Pěšina se skoro vznášela. Od té doby miluji pěšiny*. V básnickém obrazu se pěšiny vznášejí, básník Kubíček však zůstává pevně na zemi. Bilancuje dvě životní lásky: rodnou Vysočinu a Jeseníky, rámuující půdorys převážné části jeho života. V dnešní době je vskutku vzácností najít poezii tak bezprostředně, upřímně a citlivě spojenou s tím, co bývá trochu nadneseně označováno za vlastenectví, ale co ve skutečnosti trvale zůstává vzácným vyjádřením niterného vztahu k rodné zemi. Právě v tom je Kubíčková poezie dominantní.

Jiří Faltus je básník, aforista a – ilustrátor. Těžko přesně definovat charakter jeho kreseb. Nejsou to vysloveně kreslené vtipy, nejsou to karikatury. Ze všeho nejlíže mají – kromě bystrého, originálního inteligentního vtipu – zase právě k poezii. K poetice nevšedních pohledů na poezii všedního dne. (Omlouvám se za ten omšelý příměr, je však patrně nejmístnější). Faltus ilustroval dva svoje nové tituly, a udělal to dokonale. Dětským čtenářům je určena sbírka **S PAPOUŠKEM NA BIDÝLKU** (Alfa-Omega, 2016, 30 str.) Hravost, melodičnost, vtipný náhled, poetická imaginace a vstřícný přístup jsou přednostmi básniček, věnovaných předmětům a událostem, vroubícím dětský svět. Nezalituje však ani dospělý čtenář, když sbírkou zalistuje. Bude mít hřejivý pocit, že vychází sluníčko.

Na jiném pólu je doma soubor mistrných aforismů **V NECHRÁNĚNÉM ÚZEMÍ** (Alfa-Omega, 2016, 39 str.) Čtenář se nejednou usměje, nejednou zasměje, ale občas mu přejede po zádech mrazivý závan. Faltusovy aforismy urputně oscilují mezi vlídnou shovívavostí, pochopením a moudře zaostřeným kritickým viděním. Výstižně odlišuje klady od záporů, dobro od zla. Konfrontuje hrdé vztyčené velikány a zakrnělou kleč. Tu mezi lidmi. Nejednou jako kdyby zahrozil prstem. Neboť nikdo není dokonalý. Z toho vyvěrají prameny Faltusových aforismů. Odhalují, obnažují, nabádají, nutí nahlédnout do vlastní zahrádky, také však vysílají přesně adresované dikobrazí ostny. Činí to ovšem laskavě, diskrétně a decentně. Neuráží, neosočuje. Nutí k zamyšlení. To víc než dost. Do současnosti se trefil aktuálním aforismem *Zpráva o stavu vody v českých a moravských vínech*.

Nezbývá než litovat, že nevychází žádný humoristický časopis. Jiří Faltus by se stal kmenovým autorem jako kreslíř, epigramatik i aforista.

K loňskému životnímu jubileu Karla Havlíčka Borovského připravilo Územní sdružení Syndikátu novinářů Vysočiny sborník EPIGRAM 2016 (120 str.) s bohatým havlíckovským dokumentárním materiálem a výběrem prací z autor-ské soutěže, jejímž hlavním organizátorem byl dosud profesně aktivní emeritní novinář Jan Kliment. Z členů Střediska prezentují ve sborníku svoji tvorbu Jiří Faltus, Libuše Matysíková, Petr Musílek, Zdenka Líbalová a Marta Urbanová.

Originálním básníkem se svěbytnou poetikou je Ladislav Vondrák, jehož sbírky se vyznačují tím, že jednotlivé básně nejsou označovány názvy, tvoří kompaktní řadu perliček, které tvoří sympatický náhrdelník. Pod názvem **TAJ-NOSPÁDY PLUS** (2016, 116 str., Tiskárny Havl. Brod, il. Iva Měkotová) vydal po šestileté odmlce v rozšířené podobě půvabně vypravenou sbírku. Stěžejním námětem jsou citové vazby, nejedná se však o klasickou milostnou poezii, všemi stránkami prolíná moudrý nadhled a introvertní úsměvnost, kterou v životě tolik postrádáme. Některé verše zhudebnil Jan Spálený. V závěru čteme P.S.: Zastavte se někdy. Nuže, zastavme se u Vondrákových veršů.

Všestranná Věra Kopecká se tentokrát zaměřila na říkánky pro děti, doplněné ilustracemi a obrázky k vymalování, což je nesporně dobrý nápad. Název **POVÍDALA ŽABKA ŽABCE** (vyd. Kopecká, 2016, 50 str., il. Petra Nádaždyová) mně byl trochu povědomý, přiměl hledat a najít Faltusovu „dětskou“ sbírku Říká myška myšce (2005). Což je samozřejmě úděl pamětníka. Kopecká zpracovala náměty z bezprostředního dětského životního prostředí, pouze velbloud a rejnok jsou pozdravem vzdálených krajin. Vtipné verše a barevné obrázky se mohou stát inspirací pro správnou volbu pastelek. Teď ještě dostat knížku k dětem. Třeba do mateřských škol.

Jméno Jana Wienerová je čtenářům Kruhu známé. Nejednou se představila jako básnířka či výtvarnice. Ilustrovala pět desítek knih, výtvarné umění je tedy patrně její doménou. V roce 2010 vydala vyzrálou prvotinu Vrásnění, na kterou navazuje sbírka **KRAJINOU POD SLOVY** (vydavatelství Kopecká, 2016, 108 str., il. J. W.). Je to lehce introvertní, kultivovaná a hloubavá životní výpověď bez jakéhokoli přebujelého patosu. Pravda, motivy některých básní jsou poněkud odtažitě, ale ponechme rozměr sdělení na vůli autorky. Charakteristický je verš *ještě nás někdo čeká* (Advent) a klíčovou básní, jakousi vlajkovou lodí v početném konvoji, je myšlenkově i formálně dokonale báseň Žlutá.

Přímočarou milostnou notu vyladila Zdenka Líbalová sbírkou VTĚKÁNÍ (vyd. Kopecká, 2016, 38 str.). Básničky bez názvu tvoří věneček z lučního kvítí.

Fotograf Vladimír Kunc připravil obrazovou publikaci PETRKOV ... čas po odletu vlaštovek (2016, Tiskárny Havl. Brod). Obec Petrkov a rodina Reynkových jedno jest. Stali se symboly, místními ikonami. Malebné okolí i samotná

vesnička spojená se jmény Reynek a Suzanne Renaud inspirovaly (také petrkovského) Milana Sochoru, který je autorem básnického doprovodu.

František Uher

Detektivní povídky Milana Duška

Detektivky Milana Duška se obvykle odehrávají na blíže neurčeném místě na východě Čech a případy vyšetřuje policejní tým, který vede komisař Bém. Čtenář tedy může právem očekávat, že kniha *Tuhá jako hašlerka* bude stejná. Předpoklad je ale správný jen částečně.

Nová Duškova kniha obsahuje deset povídek s detektivními zápletkami. Napovídá tomu název sbírky a zároveň první povídky, převzatý z hlášky muže, který narazil na mrtvolu ženy, kterou našel v už poněkud ztuhlém stavu. V této povídce ještě vyšetřuje komisař Bém a ostatní členové jeho týmu. Děj má poněkud jiný spád, než u rozsáhlých detektivek, což by se dalo předpokládat. Méně očekávané je, že autor rozehrává příběh pomalu, vyšetřování probíhá standardním tempem, konec je však náhlý, téměř překotný. Pokud si čtenář nedá pozor, ani se nenaděje, vrah je dopaden a povídka končí.

Trochu jiný nádech má následující povídka *Stopař v dešti*. Nejde pouze o to, že komisaře Béma v ní nahradila komisařka Šlecherová, ale víc než k detektivce se blíží ke krátké próze s kriminální tematikou. Pachatel je známý a lov na něj také není příliš vzrušující. Podstatou povídky je spíš samotný čin a fatální neopatrnost oběti.

Příběhy se sbírky *Tuhá jako hašlerka* nestojí na sofistikovaně vypočítaných zápletkách. Jejich protagonisty jsou většinou lidé, kteří se řízením osudu nebo naivitou dostanou do problémů. V povídce *Člověk není pták* má Ilona Capoušková opravdu smůlu a za její smrtí stojí velmi smutný příběh, který se může odehrát kdekoliv a potkat kohokoliv. Tak se v povídkách Milana Duška odráží reálný život.

Trochu komplikovanější zápletku má povídka *Hodiny planých iluzí*, ale stále platí, že není zcela nereálná. Její obsah je poměrně emotivní, oběť zločinu umírá, aniž by se dozvěděla o skutečnostech, které mohly mít na její život velmi podstatný vliv.

Zápletku, kterou obvykle kriminální romány rozpracovávají na poměrně velké ploše, týkající se kompliců a tajných tipařů při velkých loupežích, použil Milan Dušek v povídce *Ach, ty ženy*. I v ní dojde na vraždu a zkušený čtenář detektivek si hned dá dohromady, že oba případy mají souvislost.

Představa, že láska a touha po sexu patří pouze k mladším ročníkům, je poněkud nereálná a autor do své knihy neváhal zařadit i text s takovým tématem. Žena po šedesátce doplatí na svou důvěřivost člověku, který dal povídce název – *Chlap s tváří baziliška*.

I v pozadí Případu Anička jsou komplikované milostné vztahy, stejně jako v následujícím příběhu Pohřešovaná. Právě tento cit často způsobí, že se nevinný člověk dostává do neřešitelné situace a do konfliktu se zákonem.

Povídka Těžká noc má ve sbírce trochu výjimečné postavení, nejde o vyšetřování konkrétního případu, ale o přepadení inspektorky Dudové a její přítelkyně Terezy. Povídka nekončí, zřejmě jde o fragment připravované detektivky, z níž jsme si měli možnost jinou část přečíst v letošním sborníku Střediska východočeských spisovatelů.

Sbírku uzavírá povídka Stěhováci, v níž jde „pouze“ o krádeže. Osoba nadutého poslance se postarala o oživení děje, autor na ní demonstruje svou nechuť k politikům, zneužívajícím své postavení.

Milan Dušek se ve sbírce *Tuhá jako hašlerka* drží svého osvědčeného stylu i postav, které představil už ve svých předchozích knihách. Většinu případů nechává k řešení inspektoru Bémovi a jeho týmu, ti ani tentokrát nezklamou. A tak se čtenář, jako v každém pořádném kriminálním příběhu, dočká rozuzlení, i když v některých případech trochu překotně, jako kdyby řešení zločinu stálo poněkud stranou od zbytku děje. Je to však daň krátké formě, která nedovoluje bohatší rozvinutí děje. Povídky jsou ideální pro krátké chvíle odpočinku, nedovolujícího plné soustředění na složitější a delší text.

(Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

Jiří Lojín

Psi, kočky, kuny a docent H.

Málokdy se stává, že lásku ke zvířatům sdílejí oba manželé stejnou měrou i stejným způsobem. A pokud jde o domácí mazlíčky, to znamená tvory, kteří nejsou primárně chováni pro konzumaci a lidé si je víc připouštějí k tělu, případně i do postele, mohou v manželství vzniknout situace, které jsou v těch lepších případech humorné. Na tom založila Marcella Marboe svou knihu *Utrpení docenta H. aneb Jak (ne)zvládnout manželku a jiná zvířata*.

V úvodu je potřeba upřesnit, jak je to s těmi humornými situacemi. Jsou relativní. Historky svázané se zvířaty obvykle získávají punc legrace k popukání teprve ve chvílích, kdy je člověk dává k lepšímu, aby pobavil své přátele. Málokdo se od srdce zasměje, šlápne-li bosou nohou do loužičky roztomilého štěněte či do něčeho ještě horšího. Ale krátká anekdota se z takové lapálie dá vykresat.

Příhody, spojené v humoristický román, jsou zpočátku vytvářeny podle jednoduchého, ale dobře fungujícího vzoru. Hlavní hrdinka Ma domestikuje nějaké ubohé zvíře, třeba psa, který doroste – podobně jako Maxipes Fík – nevídané velikosti, nevrlou kočku či pár kousků neposedných kun. Docent H. se nejprve ošívá, ale nátlak manželky se vyznačuje lehkostí, zároveň však i rozhodností. Co by milující muž neudělal pro ženu?

Vyprávění ubíhá svižným tempem, dialogy mají švih, autorka umí využít spisovný i nespisovný jazyk a jejich protiklad akcentuje vtipnost situací. Slovní spojení „trénovaný atlet“ prochází velkou částí textu, ale ne zcela důsledně. Část, v níž Marcella Marboe líčí napadení zástupců nepřizpůsobivé části obyvatelstva agresivní kočkou, nacházející se ve vlastnictví manželského páru Ma + docent H, je jednou z nejlepších v pomyslné první části knihy.

Pokud jsem se zmínil o jakési první části, nejedná se o striktní oddělení dvou dílů, ale o posun od líčení typu „jak jsme ke zvířeti přišli“ k příhodám z běžného života, v němž už jsou domácí mazlíčci pevnou součástí rodiny a jejich účinkování míří do pozadí, i když často do děje vstupují s velkou razancí. Do rodiny v této době přibyla i dcera Uša. Některé části textu, třeba ty, které popisují, čím vším Ma byla, pak v celkovém kontextu působí rušivě. Spádem děje dominují kapitoly, v nichž se hlavním hrdinou stává Veselý strejda Jindra a líčením vydatné hospodské rvačky prokazuje autorka své excelentní vypravěčské umění.

Utrpení docenta H. autorka zarámovala předmluvami i doslovem. Jednu z předmluv napsal Jan Dvořák, následuje *Prolog* a *Slovo na začátek*. Doslov je nahrazen kapitolou *Proč se vracím...* s podtitulem *Místo doslovu*. Celek pak působí dojmem, že autorka potřebuje čtenáři sdělit, proč knihu napsala a jak ji má chápat i hodnotit, čímž ho zbavuje vlastní vůle a svobody interpretovat text po svém. Kniha nese silně autobiografické rysy, ale pokud bude čtenář neustále přemýšlet, jaká část historek se stala tak, jak je autorka popisuje, snadno se dostane do role voyeur, snažícího se nahlédnout do cizího života. Pak začne přemýšlet, proč byly na přední i zadní straně přebalu použity zrovna TY fotografie.

Nelze jednoznačně prohlásit, že *Utrpení docenta H.* je určeno pouze ženám, přestože název i anotace by takový dojem mohly vzbudit. Možná bude muž-čtenáře poněkud iritovat hojně použití zdrobnělin, zvláště v dnešní době, kdy internet zaplavují různá fóra, na nichž se to protivnými zdrobnělinami jen hemží, a v určitých formátech televizních pořadů to není lepší. Pro zájemce z řad mužů musím zdůraznit, že autorka v žádném případě svého románového manžela nepomlouvá ani neshazuje. A to není samozřejmost! Humor na úkor partnera je běžný nejen v uzavřené společnosti, používá se v poslední době dokonce i v reklamách. Pokud už autorka dělá humor na něčí úkor, pak na svůj. A v části, popisující bezradnost docenta H. v době, kdy je Ma v porodnici, přiznává, že se do něj trefuje, a mezi řádky se mu za to omlouvá.

Od knihy *Utrpení docenta H.* nemůže čtenář čekat hluboké myšlenky či rafinovaně vypointované příběhy. Ale to nebylo autorčiným cílem, chtěla čtenáře pobavit a napsat knihu, u níž by se nenudil. A to se jí splnit podařilo. Jak naznačuje podtitul *Díl I. Lov a domestikace*, nejde o poslední knihu tohoto zaměření.

(Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

Jiří Lojín

12. UMĚLECKÝ MARATON 2016

15. 9. 2016 se konalo druhé setkání autorky **JANY MATERNOVÉ** se čtenáři v městské knihovně v Novém Městě nad Metují. Za velmi horkého dne se zde hodně četlo a velmi živě besedovalo. Protože autorka v Novém Městě dlouhou dobu žije a pracuje, své knihy zde na různých místech také prodává. Přišli proto především čtenáři, kteří „Viktorii“, „Kotrmelce“, nebo „Jeden život, jedna šance?“ už četli. Měli tedy o čem diskutovat, na co se ptát, ba někteří přispěli i svými zážitky a pocity, které jim četba přinesla. Příjemný sál, jako stvořený pro besedy, k nimž není třeba mikrofonu, se zaplnil jak studentkami, tak zralými ženami, z nichž některé se těšily i doprovodu svých mužů. Velká radost, že v malém městě umějí žít lidé společně, že se rádi scházejí a že mají rádi svoji skvělou knihovnu.

XVII. Dny poezie v Broumově

Je to neuvěřitelné, ale v Broumově a Křinicích se uskutečnily za podpory Města Broumova a Agentury pro rozvoj Broumovska již 17. Dny poezie. Oficiální zahájení festivalu začalo 22. 10. 2016 v zrestaurovaném Opatském sále Broumovského kláštera přednesem prací zúčastněných básníků. Nebylo jich málo. Zúčastnilo se 40 autorů osobně. Jeden z Ukrajiny, 4 ze Slovenska, přijelo 18 Poláků a 17 autorů z České republiky. Z nich někteří vážili cestu až ze Slovensko-moravského pomezí. Poezie Sergeje Šelkového zazněla rusky, ukrajinsky a v českém překladu Věry Kopecké. Čeští, polští a slovenští kolegové dokázali blízkost slovanských jazyků a tak překladu nebylo třeba. Hudební doprovod zajistila svými šansony Beáta Vargová-Kuracinová. Svým temperamentem a krásným hlasem doplnila svátečnost a mimořádnost chvíle plné pozitivní energie a nevšedních textů. Nelze zapomenout, že oficiální akci předcházely besedy básníků na školách v Polici nad Metují a Broumově. Pro mnohé žáky a studenty to určitě bylo první setkání s živými básníky a snad je v budoucnu přivede k poezii a literatuře. Večer v Obecním domě v Křinicích prezentoval své fotografie Pavel Rejtar – člen Unie výtvarných umělců. Jeho obrazové básně inspirovaly účastníky a ukázaly na rozmanitost uměleckých přístupů ke zpracování reality života.

23. 10. dopoledne pokračoval festival přednáškou A. Matuszkiewiczze o polském básníku Marianu Jachimowiczovi, který žil od roku 1945 ve Walbrzychu, dále vystoupením S. Šelkového a Věry Kopecké, v kterém Šelkovj představil svoji poezii a Kopecká její překlad. Zajímavé bylo vystoupení Ladislava Špánika o tom jak psát a nepsat poezii a V. Kopecké o interpretaci poezie. Od 17 hodin se uskutečnil pořad Hudba a poezie v sále obecního domu, v němž zazněly znovu verše přítomných autorů v jejich podání a také jejich zhudebnění v podání Barbary Pachury a Beáty Vargové-Kuracinové. Večerní dílna byla věnována limeriku. Autoři měli napsat limerik na vylosovaného účastníka setkání.

Byla to zdařilá, inspirující akce z mnoha aspektů. Prvním byla skutečnost, že dobrá poezie a poetické dny nemusejí být pouze pražskou nebo brněnskou výhradou. Cenné je navázání „mezinárodních“ přátelství vedoucí k vzájemným překladům poezie v Polsku, na Ukrajině i v České republice. A nakonec poznání, že psaní poezie má smysl, neboť nachází vnímavé posluchače a přispívá k uvědomění si skutečných hodnot v neklidném světě plném svárů a nenávisti. Velký dík patří křinické básnířce Věře Kopecké, která vše zorganizovala, redigovala Sborník básní účastníků, přednášela, překládala a udržovala v pozornosti čtyřicet neposedných poetů.

*Jindřich Tošner,
člen Střediska východočeských spisovatelů, účastník setkání*

VÁCLAV FRANC A MARATON

Získal čestné uznání v Literární Čáslavi za povídku Dr. Jekyll a Mr. Hyde z Poděbrad. Zveřejněna ve sborníku ze soutěže. Vyhlášení 8. října 2016.

Obdržel čestné uznání na literární soutěži Mělnický Pegas za soubor básní Humor je lepší než tumor. Básně Čechy a Pohádka pro dnešní děti vyšly ve sborníku ze soutěže.

Zastoupen ve sborníku nakladatelství Kmen Hej Slované! povídkou „Z které koleje jede vlak na Rokycany.“ Křest 4. 11. v galerii Porthemika na pražském Smíchově.

Vystoupil s autorským čtením v Infocentru Hradec Králové 13. října.

Uskutečnil autorské čtení v Městské knihovně v Nové Pace (Černá hodinka s Václavem Francem). Představil novou sbírku Opuštěná hnízda dětství.

Václav Franc při čtení v Nové Pace.

JOSEF LUKÁŠEK A MARATON

19. 10. **Beseda v Rychnově nad Kněžnou** – čeští a slovenští studenti.
26. 10. **Klub důchodců Rychnov nad Kněžnou.**
4. 11. **Povídání pro nevidomé a jejich doprovody ve Sport hotelu v Deštném**
9. 11. **Beseda se seniory ve Skřivanech**
11. 12. **Divadelní představení ochotníků v Jaroměřicích.** Premiéra Lukáškovy pohádky Jak pekaři nepekla pec.
- Knihovna v Mokrému.** Beseda a píseň „Jo, pohádky, ty já mám rád,“ kterou zazpívali autorovi.
30. 12. **Výroční salon v Potštejně na zámku.** Autor vyprávěl pohádku O silné mlynářce.
- 13. 10. 2016 **JANA MATERNOVÁ** měla čtení s besedou ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové.
Bohužel, – barák plný knih, který nejspíš svého ducha stále ještě hledá. Vlastně se není čemu divit, že čtenáře nepřitahuje více, než je pouze třeba k tomu, aby si vypůjčili, vrátili, či nastudovali. Prostředí určené pro besedy je chladné, fádni, nezajímavé, pro sdílení jakéhokoliv umění poněkud obtížné. Snad proto tak malá účast. Možná slabá desítka. Přesto se četlo a následně dokonce i předvíдалo, jak že by mohl příběh „Viktorie“ skončit. Nikdo z přítomných totiž dosud knihu nečetl. Velké město, velká knihovna, ale méně někdy skutečně asi znamená více.

JAN STEJSKAL A MARATON

20. 10. 2016 **Přelouč**, hudební vložky při křtu sborníku Střediska
23. 10. **Heřmanův Městec, Dům seniorů** s pořadem Labyrint světa po 385 letech.
1. 11. **Slatiňany, Společenský dům** v rámci Laskavých večerů – Labyrint
8. 11. **Nasavrky, Dům s pečovatelskou službou** – Labyrint
24. 11. **Chrudim, Spolkový dům**, vystoupení pro seniory, ke skupině Nestejskáme si se přidal Reproband Chrudim.
4. 12. **Nasavrky zámek, adventní večer** – Labyrint
8. 12. **Chrudim, kavárna Atrium** – autorské čtení z knihy Ozvěny trpkých let s hudebními vložkami skupiny Nestejskáme si.
9. 12. **Dům s pečovatelskou službou Chrudim, Soukenická** – autorské čtení s hudebním programem.
16. 12. **Dům s pečovatelskou službou obce Ležáků** – autorské čtení s hudbou.
21. 12. **Chrudim, Spolkový dům**, vystoupení skupiny Nestejskáme si společně s kapelou Reproband.

Z vystoupení ve Slatiňanech. (zleva: Dita Veselá, Zdeněk Jirásek, Alžběta Svobodová, Jan Stejskal, Hana Kudrnáčová, Milan Antoš).

POETICKÝ VEČER S HUDBOU A BÁSNĚMI

V pátek 11. listopadu 2016 se v rámci 12. východočeského uměleckého maratonu v knihovně v Letohradu (KCL) uskutečnilo autorské čtení básníka a osamělého pijáka čaje Zdeňka Jiráka ze Slatiňan, básníka a performeru Tomáše Jirečka z Osíku u Litomyšle a básníka Martina Vídenského z Letohradu. Poetiku čtenou střídala poetika zhudebněná v podání znovuvzkříšeného hudebního tria Tripod (Petr Dostálek – zpěv, Vladimír Hrdina – akustická kytara a Ladislav Dostál – baskytara). Zdeněk Jirásek bavil humornými, místy košilatými básničkami, ale uměl být i vážný. Poezie bosého Tomáše Jirečka byla hravě vzdušná a jeho originální improvizace byla naprosto strhující. Martin Vídenský poeticky pojmenoval zdánlivě nepoetickou všednodennost a údernými epigramy poukázal na nešvary v politice.

Akustický grunge Tripodu vše dozdobil působivou patinou.

Pěťadvacet pozorných posluchačů odměňovalo účinkující vřelým potleskem, díky čemuž si tento nevšední poetický večer užili naprosto všichni.

Martin Vídenský

Zleva: Tomáš Jireček, Vladimír Hrdina, Martin Vídenský, Petr Dostálek, Zdeněk Jirásek a Ladislav Dostál.

- **Křest knihy ZPOVĚĎ POČÁTKU TISÍCILETÍ autora Pavla Frydrycha se konal 18. 11. v sále hasičárny v Polici nad Metují.** Sál naplnilo asi devadesát posluchačů, někteří museli dokonce stát. Ukázky ze dvou povídek zveřejněných v Kruhu přečetl herec Zdeněk Zelený. Hudebně doprovodila písničkářka a herečka divadla Ypsilon Jana Šteflíčková. Autor v roli moderátora přiblížil vznik knihy povídek. Kmotrou knihy se stala celoživotní divadelnice Ivana Richterová z Police nad Metují. Otevření šampaňského se ujal výtvarník, autor obálky a ilustrací Tomáš Petřík.

Křest knihy Pavla Frydrycha. Zleva: Ivana Richterová, autor Pavel Frydrych, sedící s kytarou Jana Šteflíčková a Tomáš Petřík.

Vydařený večer s východočeskými spisovateli (Literární salon 28. 11. 2016)

Knihovna města Hradce Králové nepůjčuje jen knihy, ale pořádá nejrůznější kulturní akce. Je věrná svému poslání a propůjčuje své prostory i Středisku východočeských spisovatelů, které vede Eva Černošová, profesorka gymnázia Boženy Němcové, čestným předsedou je dlouholetý ředitel nakladatelství Kruh Jan Dvořák. Předsedkyně je nejen úspěšnou učitelkou českého jazyka, dějepisu a tvůrčího psaní, ale zároveň se stala i pozoruhodnou spisovatelkou. Vydala prózy *Nezdálo se mi nic a Věci*, které se snadno zapomenou, a r. 2014 básnické vyznání *Tyhle moje řeky*.

V podzimním podvečeru středisko připravilo pro zájemce o literaturu setkání se dvěma východočeskými spisovateli, Nellou Mlsovou a Jindřichem Tošnerem. Jsou to spisovatelé, kteří mají svá občanská povolání a píší ve volném čase. N. Mlsová je prodělkankou Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové a J. Tošner je lékařem – gynekologem, vědcem a učitelem, ale zároveň i básníkem, esejistou a fotografem. N. Mlsová vydala např. knihy *Byli a jsou* (komentovanou antologií české poezie a prózy) a *Člověk na rozhraní* (o Jaroslavu Havlíčkovi). V poslední

době se zaměřila na Itálii, zemi, která se stala její láskou, a na její kontexty se středoevropským prostorem. R. 2009 vydala knihu *I já jsem byl v Itálii* o obrazu země ve vybraných textech českých autorů a r. 2015 knihu *Do Itálie!?: k české cestopisné reprezentaci Itálie mezi válkami*. Již z názvů je patrné, že nepíše běžné cestopisy, ale zamýšlí se nad tím, jak Itálie působila a působí na české literáty.

Jindřich Tošner psal knihy nejen odborné, ale stejně úspěšným je i básníkem. Náročné povolání tak kompenzoval literární tvorbou, je např. autorem fejetonů *Jak (velké ryby) chytají gynekologové* (2004), básnických sbírek *Noční vizita* a *Nic se nestalo* (obě 1996) a v poslední době sbírky *Láskolamy* (2015). Byl si vědom, že léčí nejen medicína, ale i křehká poezie, jak vtipně nazvala recenzi jeho knihy J. Grossmannová. Eva Černošová oba autory velmi kultivovaně uvedla a ti pak přítomným osvětlili, v jakém prostředí vyrůstali, jak se k literatuře a psaní dostali (vyzvedli nejen rodiče, ale i učitele) a pak s patřičným přednesem četli ukázky ze svých prací. Posлуhači je s velkým zaujetím sledovali a pak vznášeli dotazy, na něž všichni tři autoři výstižně a vtipně odpovídali.

Středisko východočeských spisovatelů sdružuje více jak osmdesát spisovatelů, kteří žijí v mnoha regionech, a proto tvoří a scházejí se v několika oblastech (Pardubicko, Hradecko, Orlicko a Vysočina), mají sekci začínajících autorů i sekci výtvarnou a hudební. Roku 2015 vydali dvacet šest knih a řadu kolektivních sborníků, svou práci prezentují ve čtvrtletníku *Kruh*. Pořádají nejrůznější autorská čtení a besedy se čtenáři, spolupracují se školami a tím ovlivňují kulturní úroveň mladé generace. Podrobnosti najdete na webových stránkách www.spisovatelevcz.cz, kde s nimi můžete navázat kontakt.

Čestmír Brandejs.
Přetisknuto z *Hradeckého Dne*.

Z akce v HK: Nella Mlsová, Eva Černošová, Jindřich Tošner

PŘÍBĚH VÁNOČNÍ

11. prosince 2016 se dočkal premiéry literárně-hudební počin autorské dvojice Eva Černošová a Petr Semerák. Sbormistr a skladatel Mgr. Petr Semerák je autorem hudby pro sólo, sbor a orchestr, kterou složil k rozsáhlé básnické skladbě Příběh vánoční Evy Černošové. Autorka zde vystoupila rovněž v roli sólistky. Sbor Cantus feminae Nechanice i Hořický komorní orchestr řídil Petr Semerák.

První vystoupení proběhlo v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Nechanicích (v 15.30), druhé pak v kostele Narození Panny Marie v Hořicích (od 18.00). Obě vystoupení se dočkala nebyvalé publicity, návštěvnosti z řad posluchačů i vřelých ovací. Autory i všechny hudebníky velice potěšily pozitivní ohlasy z řad odborné i laické veřejnosti.

Premiérové uvedení Příběhu vánočního. Eva Černošová, sbormistr Petr Semerák, pěvecký sbor z Nechanic a Hořický komorní orchestr.

ZÁVĚR MARATONU

3. prosince 2016 se interiéru restaurace Escobara v Hradci Králové konal závěr maratону, spojený s členskou schůzí. Dopoledne se sešel výbor SVČS. Program byl následující: Informace o členské základně, hodnocení publikační činnosti (Kruh, Sborník), projednání výše členského příspěvku a předplatného bulletinu Kruh pro rok 2017, vyhodnocení 12. uměleckého maratónu provedli vedoucí oblastí, projednala se nutnost získání hospodáře a stanovil se termín výroční členské schůze v roce 2017.

Pokud jde o příspěvky, přítomní schválili spojení členského příspěvku s platbou na Kruh, což je určitě zjednodušení. Výše příspěvku člena, který pracuje, bude 500 Kč. Důchodci a studenti 400 Kč. Členové organizační sekce 200 Kč.

Do výboru SVČS byl kooptován Martin Vídenský z Letohradu.

Výroční členská schůze se bude konat 22. dubna 2017. Je třeba, aby s tím všichni počítali a dostavili se, dosavadní účast na významných akcích Střediska je slabá.

Redakce

Závěr maratону v HK

ZAZNAMENÁVÁME A KOMENTUJEME

JUBILEA

JANA BEDNÁŘOVÁ 22. 10. 1957

NOVÉ KNÍŽKY ČLENŮ Z ROKU 2016

- Pavel Frydrych – **ZPOVĚĎ POČÁTKU TISÍCILETÍ** – sbírka povídek a textů s obálkou a ilustracemi Tomáše Petříka ve vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí. (2016, 208 str.)
- Václav Franc – **OPUŠTĚNÉ DĚTSTVÍ** – básnická sbírka vlastním nákladem ve spolupráci s Tribun.eu, s. r. o. (2016, 92 str.)
- Václav Franc – **VESNIČKA** – kniha povídek s Tribun.eu současně vyšla jako e. kniha. (2016, str. 124)
- Václav Franc – **DOPIS JEŽÍŠKOVI** – kniha vzpomínek z dětství s Tribun.eu je doplněna fotografiemi z rodinného archivu. (2016, 124 str.)
- Věra Kopecká – **POVÍDALA ŽABKA ŽABCE** – říkanky s obrázky k vymalování. Ilustrace Petra Nádaždyová. (2016, 47 str.)
- František Uher – **PROČEŽ PROTĚŽ** – sbírka básní v nakladatelství ALFA-OMEGA Praha východ. Ilustrace Věra Martínková. (2016, 32 str.)
- Jiří Faltus – **S PAPOUŠKEM NA BIDÝLKU** – básničky pro děti v nakladatelství ALFA-OMEGA Praha východ. Ilustrace autor. (2016, 28 str.)
- Jiří Faltus – **V NECHRÁNĚNÉM ÚZEMÍ** – soubor aforismů v nakladatelství ALFA-OMEGA Praha východ. Ilustrace autor. (2016, 41 str.)
- Ing. Vladimír Kunc, Milan Sochora – **PETRKOV... čas odletu vlaštovek** – obrazová publikace fotografa Vladimíra Kunce s básněmi Milan Sochory. (2016)

- Chrzconowicz, Kopecká, Matuszkiewicz, Wienerová – **CESTA DO POSVÁT-NÉHO HÁJE** – je antologií poezie polsko- českého příhraničí. Vyšla dvojjazyčně v Nové Rudě, vydavatelem je Centrum kultury a umění ve Wroclawi, s portréty autorů. Obálku tvoří fotografie účastníků plenéru. (2016, 100 str.)
- František Uher – **UMLČENÁ SOVA** – básnickou sbírku vydala Zdenka Brožová, vydavatelství Periskop v edici Báseň na sobotu, odpovědný redaktor Karel Sýs. (2016, 75 str.)
- Jan Stejskal – **OZVĚNY TRPKÝCH LET** – příběh sleduje, jak se vyrovnávají senioři s křivdami minulosti. Vydal OFTIS v Ústí nad Orlicí s ilustracemi autora. (2016, 114 str.)
- Lubomír Imlauf, Josef Lukášek – **KLADSKÉ POMEZÍ, krajem podél Metuje, Náchodsko a Brumovsko** – Obrazová publikace obsahující 342 fotografií. Texty a popisky přeloženy do angličtiny, němčiny a polštiny. Vázané. Vydalo Nové Město nad Metují, fotoateliér Imlauf. (2016, 156 str.)
- Poezie nikdy nesmí postrádat sdílnost. V tom směru je z autorů, kteří prošli Střediskem, na nejlepší cestě Jana Orlová. Stejnými tvůrčími stezkami vykročil Václav Krejčík sbírkou **RYSKY** (2016, nakl. Naplněný život, 56 str.) Se smyslem pro svébytný básnický obraz, aforistickou pádnost a zřetelnou pointu úspěšně překročil svůj básnický práh a má předpoklady naplnit perspektivy.

SBORNÍK VÝCHODOČESKÝCH AUTORŮ 2017

(Nabídka publikační příležitosti v letošním roce)

Vážení přátelé,

již koncem října 2016 jsem v Přelouči při příležitosti křtu loňského sborníku prací autorů našeho střediska s názvem 21 – Dvacet jedna východočeských autorů o mužích a pro muže – a pak následně i při závěru literárního maratónu v Hradci Králové oznamoval záměr výboru pokračovat v sérii těchto zajímavých tematicky zaměřených publikací. Jejich smysl spočívá zejména v tom, že v relativně širokém záběru představují veřejnosti spektrum prací našich autorů a že se i sami navzájem informujeme o své tvorbě (vydali jsme jich ve stejné koncepci již osm). Dovolují si tuto nabídku publikační příležitosti v devátém sborníku východočeských autorů zopakovat nyní i písemně v bulletinu KRUH.

Tentokrát chceme sborník zaměřit na téma **O CESTÁCH A CESTOVÁNÍ**.

Pokud máte zájem a téma Vám vyhovuje, přečtete si prosím níže uvedené pokyny a snažte se je dodržet, včetně termínu – velice tím editorovi usnadníte jeho sice nezištnou, ale zato časově velice náročnou práci:

- Respektujte prosím tematické zaměření sborníku – cestování po vlasti i v cizině.

- Rozsah příspěvků orientačně udržte v rozmezí cca 5 až 15 stran.
  - Žánrově jste při zpracování tématu svobodní (poezie, próza, drama atd.)
  - Výběr textů si udělejte sami (nerad vybírám 15 publikovatelných básní ze zaslaných 60).
  - Pokud si nejste jisti, jak se píší uvozovky, zda a jak se kolem nich používají mezery, čárky, vykřičníky apod., podívejte se prosím do knížek (to se týká i ostatních pravopisných a grafických úprav textu).
  - Příspěvky posílejte v příloze k mailu ve WORDU, písmem TIMES NEW ROMAN, velikost písma 10.
  - Kromě **literárního textu** pošlete v příloze **10–12 řádkový medailon** (co si přejete, aby o Vás ostatní věděli) a také **barevnou portrétní fotku** (pokud možno z doby nepříliš minulé).
  - A to nejdůležitější – vše pošlete na mailovou adresu tradičního editora těchto sborníků do 15. června 2017 (na později došlé příspěvky ... znáte to!).
- Preji Vám vzletnou inspiraci a těším se na zajímavé čtení a dobrou spolupráci.
 Jíří Hrabinec - mail: jiri.hrabinec@pedf.cuni.cz

ZPRÁVY Z OBLASTÍ

Prosincový JBM – NEW č. 27 mimo PE, vyjádřeného kresbou Václava Smejkala s názvem Lampa, obsahuje informaci, že vyšla kniha básníka Miroslava Kubíčka SRDEČNÍ KRAJINA a upozorňuje na další ukázkou z ní v Městských novinách vycházejících v Lanškrouně. Informuje o výstavě KONTO BARIÉRY v pražském Karolínu a o výstavě grafiky v Moravské Třebové a setkání se spisovatelem SVČS v Lanškrouně.

Únorový JBM – NEW č. 28 uvádí kresbu Čistá meditace od Václava Smejkala. Dále je zde informace z přehlídky jubilujících členů Klubu přátel umění v Ústí nad Orlicí a informace o první letošní akci výtvarné sekce Střediska východočeských spisovatelů 3. ledna ve výstavní síni Masthaus na Pernštýnském náměstí v Pardubicích. Obě informace jsou tradičně doplněny fotografiemi. Poslední stránka je věnována Městským novinám v Lanškrouně. V č. 1. je dokončen cyklus přetisků z knihy Miroslava Kubíčka SRDEČNÍ KRAJINA. V č. 2. začíná nový cyklus AFORISMY NA DNEŠNÍ DEN od spisovatele a básníka Františka Uhra s ilustracemi Václava Smejkala.

MARTINA JIRČÍKOVÁ instalovala v Městské knihovně v Žamberku výstavu **U NÁS DOMA** (15. 3. až 12. 4). Součástí jsou obrazy, ilustrace, domácí desing, rodinný komiks, domácí kosmetika a domácí knihovna. Martina je rodačka z Pardubic, žije v Žamberku. Pracuje jako učitel českého jazyka, literatury a výtvarného umění, spolupracuje s nakladatelstvím Didaktis a s Cermatem, ilustruje knihy.

OCENĚNÍ

PŘEVZÍT NEJVYŠŠÍ OCENĚNÍ PRO DÁRCE KRVE, PALKETU „DAR KRVE – DAR ŽIVOTA“ BYLA PRO MNE VELKÁ POCTA

Na pozvání prezidenta Českého červeného kříže Doc. Dr. Marka Jukla přišlo v sobotu 3. prosince do Malostranského paláce v Praze 155 výjimečných dárců krve, kteří dovršili 250 čestných darů krve, nebo její složky. Za jejich humanitární čin jim v úvodu prezident ČČK poděkoval a spolu s plk. MUDr. Milošem Bohoňkem Ph. D., primářem oddělení hematologie a transfuze Vojenské fakultní nemocnice Praha předal nejvyšší vyznamenání ČČK dárcům krve, plakety Donum sanguinis – donum vitae neboli Dar krve – dar života. Za ojedinělý lidský akt mnohonásobného bezpříspěvkového dárcovství krve.

Atmosféru v překrásných prostorách Malostranského paláce stylově doplnily operní melodie W. A. Mozarta v podání sopranistky Kristýny Kůskové, hostující sólistky Moravského divadla Olomouc a basbarytonisty Daniela Klánského, hostujícího sólisty Národního divadla v Praze. Na klavír doprovázel Ahmad Hedar z Divadla J. K. Tyla v Plzni. Slavnostní shromáždění provázal Petr Hanzlík, hudební skladatel, zpěvák a producent, který pravidelně akce ČČK moderuje.

Z Ústí nad Orlicí převzal významné ocenění Milan Richter s 373 bezplatnými odběry krve a plazmy, byl mezi všemi přítomnými nejaktivnějším. Celkový počet plaket udělených v České republice tak dosáhl čísla 307.

„Ocenění dárci, kteří darovali více, jak třístakrát představují vzor hodný následování“, uvedl v samém závěru slavnostního aktu prezident ČČK Doc. Dr. Marek Jukl. Mezi vyšňořenými muži bylo oceněno i několik pohledných dárek ve večerních róbách. Tíha zodpovědnosti spadla z přítomných až při poledním rautu. Úsměvné bylo naslouchat některým manželkám, co práce jim dalo, aby „toho svého“ donutili zakoupit si nový oblek, případně i kabát. Přijet do Prahy v bundě a s batohem na zádech se přece nehodí...

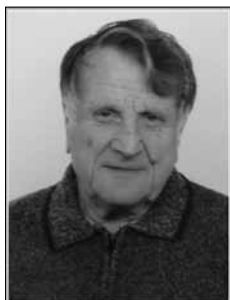
Milan Richter

Blahopřejeme. Hodno následování.

Nejvyšší rezortní vyznamenání Medaili Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy předala JUDr. Kateřina Valachová PhDr. Jiřímu Uhlířovi za dlouholetou vynikající pedagogickou činnost. Slavnostní udílení Medailí MŠMT ke dni učitelů uspořádal Senát Parlamentu České republiky, konkrétně Výbor pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice dne 28. března 2017 v hlavním sále Valdštejnského paláce.

BLAHOPŘEJEME

VZPOMÍNÁME

Opustil nás spisovatel, básník, kronikář, pedagog a přítel Josef Krečmer

V předvánoční době, 21. prosince 2016, zemřela významná osobnost kulturního života nejen na Chrudimsku, básník a spisovatel Josef Krečmer. Odešel krátce před svými 87. narozeninami.

Byl výborným učitelem a miloval dvě múzy, literaturu a hudbu. Při svém učitelském působení ve Slatiňanech vedl až sedmdesátičlenný pěvecký sbor. Hudbu miloval celý život. Především tu klasickou, ale rád vzal do ruky i kytaru a potěšil pěknou trampskou písničkou. Pokud jde o psaní, věnoval se mu prakticky až do konce života. Škoda, že po něm zůstane hodně rozepsaného a nedokončeného. Ale i toho dokončeného je dost. Jeho největší láskou byla poezie, na svém kontě má i mnoho povídek a román, hodně se věnoval i literatuře faktu. Několik let byl také chrudimským kronikářem.

Neměl rád komunisty a ti neměli rádi jeho. Díky této vzájemné nelásce byl po roce 1968 vyhozen ze školství a pracoval v dělnických povoláních. Teprve po roce 1989 se krátce do školství vrátil jako školní inspektor. Poté už odešel do důchodu a věnoval se jen svým múzám. A tehdy jsem ho poznal osobně.

Když byl vyhozen ze školy, byl jsem ještě malý žáčec obecné školy, takže jsem si ho nepamatoval. Jen to jméno jsem znal. V 90. letech jsme se potkali na jedné literární akci a on mne požádal o schůzku. Ta se konala u něj doma a byla, jak jinak, o poezii. Byla dlouhá a oboustranně přínosná. Nabídl mi tykání a já musel slíbit, že se zase někdy stavím. A tak jsme se v nepravidelných intervalech několikrát za rok scházeli u něj v bytě, vzájemně si něco četli a vedli jsme řeči o literatuře, ale také o politice a o ženách. Josef vždy vytáhl nějakou dobrou kořaličku a ťukli jsme si na zdraví. Většinou dvakrát. Ta setkání byla nesmírně lidská a přátelská. Když měl pocit, že už jsem u něj dlouho nebyl, zavolal mi a řekl, že má nějaké nové téma, které by bylo třeba prodiskutovat, a také vždy připomněl, že má i něco dobrého na polknutí. Vždy jsem se k němu těšil. Na různých literárních setkáních a schůzích jsme vždy seděli u jednoho stolu a povídali a povídali, co kdo píše, co chystá, co v poslední době četl a podobně.

Budeš mi, Josefe, chybět. Byli jsme od sebe jednu generaci, a přeci si tak dobře rozuměli. Měl jsi pěkný život. I to, že jsi před komunisty nesrazil paty a neohnul hřbet, tě nakonec obohatilo. Žil jsi určitě svobodněji než ti, kteří ti ublížili. Rád se budu vracet k tvým knížkám a budu vzpomínat na ta naše setkání. Škoda, že už žádné nebude. Snad až tam.

Zdeněk Jirásek

OBSAH KRUHU 47

P. Václavíková: ilustrace Noc.....	1
M. Marboe: Kytička pro čestného předsedu Střediska Jana Dvořáka.....	2
J. Dvořák: Otevřená náruč, Procházky po setmění.....	8
J. Faltus: Medailonek Petra Chvojky	12
P. Chvojka: básně.....	14
V. Kopecká: Rozhovor s Jiřím Uhlířem	15
J. Uhlíř: Jaroslav Žák a Jaroměř	19

Literární část

J. Wienerová: Březen, Žlutá.....	22
A. Hubálková: Jarní probuzení	22
V. Franc: Vzpomínka na budoucnost, Změny skupenství života, Domov.....	24
J. Valachovičová: My nemáme dveře?.....	25
V. Krejčík: Za nahé zimy, Zatím co vtiskám, Byla jsi mou, Kosi rozjímají pod švestkou	26
A. Šlechta: Bišík, Umělec, Pavouk	27
A. Kordíková: Legrační svatba, Strašidlo, Nebojsa, Bubák, Kočka	28
J. Lukášek: O silné mlynářce	29
O. Novotná: Stůl, Tesař z Nazaretu.....	32
L. Vondrák: Tajnospády.....	33
P. Václavíková: Noc.....	33
M. Vídenský: Říše snů.....	33

Publicistika

Epigram 2016: J. Faltus, Z. Líbalová, L. Matysíková, P. Musílek, F. Uher, M. Urbanová.....	34
---	----

Host Kruhu 47

M. Jachimowicz: Nesouhlas, Pravda, Píseň o zmrtyýchvstání	36
---	----

Ohlasy a recenze

F. Uher: Z nových knih	38
J. Lojín: Detektivní povídky Milana Duška.....	40
J. Lojín: Psi, kočky, kuny a docent H.....	41

Umělecký maraton 2016	43
-----------------------------	----

Zaznamenáváme a komentujeme

Další jubileum, nové knížky 2016, Sborník východočeských autorů 2017, prosincový JBM NEW č. 27, únorový JBM NEW č. 28, výstava v Městské knihovně Žamberk, Ocenění, Vzpomínáme. 50

Fota: Ivana Sudomelová, M. Žantovský, Šárka Benešová, Míla Dušek + úprava

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů

Ročník XII. – číslo 47 – duben 2017

Odpovědní redaktori: Milan Dušek, Jiří Faltus, František Uher, Věra Kopecká,
Jiří Lojín

Obálka: Jiří Hrabinec, Miloslav Dušek jun.

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 48 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (próza)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Jiří Lojín – Svinčany 36, 535 01 Přelouč (Publicistika)

e-mail: vasil.pes@seznam.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

Uzávěrka příspěvků: 20. května 2017 (upřesníme dle termínu členské schůze)

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

Číslo vyšlo z předplatného členů Střediska a městských knihoven, které bulletin odebírají a s příspěvím vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

